A

2013

CODE : TO2

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका
सामान्य अध्ययन - II

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								

केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

www.upscfever.com

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच ''उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील''.**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

www.upscfever.com

1. ईस्ट इंडिया कंपनीच्या आरंभीच्या काळापासून खालीलपैकी कोणत्या सेवांचा दीर्घ इतिहास आहे ?

(1) मुलकी आणि वैद्यकीय सेवा (2) कृषि आणि व्यवसाय (व्यापार) सेवा

(3) वन आणि अभियांत्रिकी सेवा (4) मुलकी आणि तांत्रिक सेवा

Which of the following services have a long history dating back to the early years of East India Company ?

(1) Civil and Medical Services (2) Agriculture and Business Services

(3) Forest and Engineering Services (4) Civil and Techniqual Services

---

2. कार्यकारी व्यवस्थापन व कायदेशीर नियंत्रणाचे प्रभावी साधन कोणते ?

(1) अंदाजपत्रक (2) लेखापरीक्षण

(3) निर्णायक मत (4) निगराणी समिती

Which is the most powerful instrument of legislative control and executive management ?

(1) Budget (2) Audit

(3) Casting Vote (4) Watchdog Committee

---

www.upscfever.com

3. निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेशी विसंगत असलेल्या विधानांची निवड करा :

(a) मतदारसंघाची आखणी करणे.

(b) राजकीय पक्षांना मान्यता देणे.

(c) उमेदवाराच्या निवडणूक खर्चास पूर्णत: मोकळीक देणे.

(d) देशभरातील निवडणूका सुरळीत पार पाडणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (d) (4) (a) आणि (d)

Select one of the following statements which is not co-related to the role of Election Commission :

(a) To chart out the Constituencies

(b) To give recognition to political parties

(c) To give permission to candidates about the expenses in the Election

(d) To monitor and control the elections in the country

Answer Options :

(1) (a) and (c) (2) (a) and (b) (3) (b) and (d) (4) (a) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

4. जिल्हाधिकाऱ्याच्या भूमिकेसंदर्भात खालील जोड्या जुळवा :

(a)	जिल्हाधिकारी हा जिल्हापरिषदेचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी आहे	(i)	राजस्थान
(b)	जिल्हाधिकारी डि.आर.डि.ए. चा कार्यकारी संचालक आहे	(ii)	ओरिसा (ओडिशा)
(c)	डि.आर.डि.ए. ही जिल्हा परिषदे अंतर्गत आहे ; जिल्हाधिकाऱ्याची भूमिका अल्प	(iii)	आंध्र प्रदेश
(d)	कल्याणकारी कार्यक्रम राबविण्यातील जिल्हाधिकाऱ्याची भूमिका महत्वपूर्ण आहे.	(iv)	महाराष्ट्र

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

www.upscfever.com

Match the following about the role of District Collector :

(a)	District Collector is Chief Executive officer of ZP	(i)	Rajasthan
(b)	District Collector is Executive Director of DRDA	(ii)	Orissa (Odisha)
(c)	DRDA is under ZP; Less role of Collector	(iii)	Andhra Pradesh
(d)	The Collector plays very crucial role in the execution of walfare programmes	(iv)	Maharashtra

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

5. जोड्या लावा :

	पक्षाचे वर्गीकरण		**प्रादेशिक पक्ष**
(a)	प्रादेशिक आकांक्षावर	(i)	शिरोमणी अकाली दल
(b)	वांशिकतेवर आधारित	(ii)	आसाम गण परिषद
(c)	धार्मिकतेवर आधारित	(iii)	राष्ट्रीय जनता दल
(d)	व्यक्तिमत्वावर आधारित	(iv)	द्रविड मुनेत्र कडघम

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

www.upscfever.com

Match the following :

	Classification of Party		**Regional Party**
(a)	Regional aspirations	(i)	Shiromani Akali Dal
(b)	Ethnic considerations	(ii)	Assam Gan Parished
(c)	Religious base	(iii)	Rashtriya Janata Dal
(d)	Personality based	(iv)	Dravid Munetra Kadgham

Answer Options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

6. कोणाला एप्रिल 2012 मध्ये आयकर इ-फाईलिंग अनिवार्य केले गेले आहे ?

(1) ज्यांची प्राप्ती रु. 10 लाखापेक्षा अधिक आहे.

(2) ज्यांच्या मालकीची दोन पेक्षा अधिक वाहने आहेत.

(3) ज्यांच्या मालकीची दोन पेक्षा अधिक घरे आहेत.

(4) ज्यांच्या मालकीची 10 हेक्टर पेक्षा अधिक जमीन आहे.

For whom in April 2012 has e-filing of income tax returns been made compulsory ?

(1) Those having income above Rs. 10 lakhs.

(2) Those owing two or more cars.

(3) Those owning two or more houses.

(4) Those owning more than 10 hectares of land.

---

7. ग्राहक संरक्षण कायद्यातील कलम 12 अंतर्गत तक्रार दाखल करतांना दुरुस्ती कायदा 2002 नुसार खालीलपैकी कोणती बाब अनिवार्य केली आहे ?

(1) वकिलांचा युक्तिवाद (2) अशिलांची उपस्थिती

(3) कोर्ट फी अदा करणे (4) अशिलांचा तोंडी पुरावा

www.upscfever.com

What is abligatory as per the Amendment Act 2002 while filing complaint under section 12 of the Consumer Protection Act ?

(1) Arguments by Advocate (2) Appearance of Parties

(3) Payment of Court Fee (4) Oral Evidence by Parties

---

8. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी खालील वक्तव्य कशाच्या संदर्भात केले होते ?

''स्वातंत्र्य मिळून नुकत्याच जाग्या झालेल्या राज्यसंस्थेला तिच्या जबाबदाऱ्या पार पाडताना त्यांचा क्रम, वेळ, ठिकाण आणि त्यांच्या परिपूर्तीचा मार्ग निश्चित करण्याची मोकळीक दिली नाही तर ती आपल्या जबाबदाऱ्यांच्या ओझ्याखाली दबून जाईल''.

(1) मूलभूत हक्क (2) सांघिक कार्यकारी मंडळाचे अधिकार

(3) राज्य धोरणांची निदेशक तत्त्वे (4) नियोजन आयोग

In what context has Dr. Babasaheb Ambedkar made the following statement :

"A state just awakened from freedom with its many preoccupations might be crushed under the burden unless it was free to decide the order, the time, the place and the mode of fulfilling them".

(1) Fundamental Rights (2) Powers of the Union Executive

(3) Directive Principles of State Policy (4) Planning Commission

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

9. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989 नुसार विशेष सरकारी वकील म्हणुन नियुक्ती करिता वकील म्हणुन किमान अनुभव हा पुढीलप्रमाणे आवश्यक आहे?

(1) 5 वर्ष (2) 7 वर्ष (3) 10 वर्ष (4) वरीलपैकी नाही

An advocate to be appointed as special public prosecutor under Scheduled Castes and Scheduled Tribes (prevention of atrocities) Act 1989 must have practised as an advocate for not less than ________ :

(1) 5 years (2) 7 years (3) 10 years (4) None of the above

---

10. **विधान (A) :** भारताचे राष्ट्रपती हे संघराज्य शासनाचे कार्यकारी प्रमुख आहेत.

कारण (R) : ते सैन्य दलांचे सर्वोच्च प्रमुख आहेत.

पर्याय :

www.upscfever.com

(1) (A) आणि (R) दोन्हीही बरोबर आहेत. (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे.

(2) (A) आणि (R) दोन्हीही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण नाही.

(3) (A) हे बरोबर आहे. (R) हे चूक आहे.

(4) (A) हे चूक आहे, (R) हे बरोबर आहे.

Statement (A) : The President of India is the executive head of Federal Government.

Reason (R): He is the Supreme Commander of the defence forces.

(1) (A) and (R) are true (R) is the correct explanation of (A)

(2) (A) and (R) are true, but (R) is not the explanation of (A)

(3) (A) is true but (R) is false

(4) (A) is false, (R) is true

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

11. **सुची** I आणि II जुळवून योग्य उत्तराची निवड करा :
स्थानिक स्वराज्य संस्था निवडणूकांमध्ये उमेदवारांना खर्चाची मर्यादा :

सुची - I **(स्थानिक स्वराज्य संस्था)**		**सुची - II** **(उमेदवाराने करावयाच्या खर्चाची मर्यादा)**	
(a)	'A' वर्ग महानगर पालिका	(i)	5,00,000 रु.
(b)	'A' वर्ग नगर परिषद	(ii)	3,00,000 रु.
(c)	जिल्हा परिषद	(iii)	3,00,000 रु.
(d)	पंचायत समिती	(iv)	2,00,000 रु.

खालील संहितेवरून योग्य उत्तर निवडा :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

Arrange **List 'I'** and **List 'II'** to choose appropriate answer. Candidates limits for expenditure in the election to Local self Govt. are :

www.upscfever.com

List I **(Local Self Government)**		**List II** **(Limit of expenditure)**	
(a)	'A' type of Municipal Corporation	(i)	Rs. 5,00,000
(b)	'A' type of Municipal Council	(ii)	Rs. 3,00,000
(c)	Zilla Parishad	(iii)	Rs. 3,00,000
(d)	Panchayat Samiti	(iv)	Rs. 2,00,000

Choose appropriate answer using following code :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

12. भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियमातील कलम 6 नुसार संक्षिप्त स्वरूपात चालविलेल्या एखाद्या खटल्यामध्ये विशेष न्यायाधिश किती कालावधीचा तुरुंगवासाच्या शिक्षेचा आदेश पारित करू शकतात ?

(1) एक महिना
(2) तीन महिने
(3) सहा महिन्यांपेक्षा कमी नसलेला
(4) एक वर्षापेक्षा जास्त नसलेला

In case of any conviction in a summary trial under section 6 of the Prevention of Corruption Act, what sentence of imprisonment can be passed by the Special Judge ?

(1) One Month
(2) Three Months
(3) Not less than Six months
(4) Not exceeding one year

13. राज्यपालांच्या नेमणूकीसंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे?

(a) नाथ पै यांनी सुचविले होते की, नेमणूकीस संसदेच्या मान्यतेची अट असावी.

(b) सेटलवाड अभ्यास गट अशा मताचा होता की याबाबतीत मुख्यमंत्र्यांशी सल्लामसलत करावी.

(c) अटल बिहारी वाजपेयी यांनी सुचविले होते की मुख्यमंत्र्यापुढे नावाची यादी ठेवून त्यातील एकाची निवड करण्यास सांगावे.

पर्याय उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त

(3) (c) फक्त (4) वरील पैकी एकही नाही.

Which of the following statements regarding appointment of Governor is **incorrect** ?

(a) Nath Pai suggested that the appointment should be subject to the approval of Parliament

(b) The Setalvad study team was of the view that the Chief Minister should be consulted

(c) A.B. Vaipayee suggested that the panel of names should be placed before the Chief Minister to select one of them.

Answer Options : www.upscfever.com

(1) (a) only (2) (b) only

(3) (c) only (4) None of the above

---

14. लोकसभेत अनुसूचित जाती व अनुसूचित जनजाती यांच्याकरता जागा राखून ठेवण्यासंदर्भात कोणत्या राज्याकरिता वेगळी तरतूद आहे?

(1) केवळ आसामकरिता

(2) केवळ जम्मू व काश्मीरकरिता

(3) वरील दोन्ही राज्यांकरिता

(4) वरील कोणाही करिता नाही

Seats are reserved in the House of the People for Scheduled Castes and Scheduled Tribes but there is a separate provision for :

(1) Assam only

(2) Jammu and Kashmir only

(3) Both Assam and Jammu and Kashmir

(4) Neither of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

15. खालील बाबींचा विचार करा.

(a) राष्ट्रीय साक्षरता मोहीम आता साक्षर भारत म्हणून ओळखली जाते.

(b) प्रमुख भर प्रौढ साक्षरतेवर आहे.

(c) प्रधान लक्ष्य 15 वर्षावरील प्रौढ गटाच्या *कार्यान्वित* (functional) साक्षरतेवर आहे

(d) व्यावसायिक कार्यक्रमांपेक्षा मुळ शैक्षणिक कार्यक्रमांवर अधिक भर देणे हे सहउद्दिष्ट आहे.

वरील कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (c) आणि (d) (4) (a) आणि (c)

Consider the following :

(a) National Literacy Minion has been recast as Sakshar Bharat.

(b) The Prime focus is on Adult Literacy.

(c) The Principal target is to impart functional literacy to the adults above the age group of 15.

(d) The auxiliary target is to lay more emphasis on basic education programmes than on vocational programmes.

Which of the above are correct ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) (a) and (c)

www.upscfever.com

16. राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या (नॅशनल कॅडेट कोर्सच्या) पदवीधरांना लोक सेवा आयोगाची एकत्रित संरक्षण सेवा परीक्षा (कम्बाइन्ड डिफेन्स सर्वीस परीक्षा) न देता केवळ (सर्व्हिसेस सिलेक्शन बोर्ड) सेवा निवड मंडळाच्या मौखिक परीक्षेवर आधारुन (कमिशनड् ऑफिसर) अधिकारी होता येते परंतु त्यांना पुढील बाबी आवश्यक आहेत :

(1) राष्ट्रीय छात्र सेनेचा C दाखला

(2) किमान B दर्जा

(3) भौतिकशास्त्र व गणितासह पदवी

(4) पदवी परीक्षेत 60% गुण

वरील कोणती बाब आवश्यक **नाही** ?

NCC graduates are exempted from appearing in the Combined Defence Service Examination of the UPSC and are selected as regular commissioned officers on the basis of SSB interviews only. However they ought to have :

(1) NCC 'C' Certificate

(2) Minimum B grading

(3) Graduation with Physics and Maths

(4) 60% marks in graduation

Which one of the above is **incorrect** ?

17. दोन्ही विधाने वाचा व अचूक पर्याय निवडा :

(a) 1976 सालच्या एका घटनादुरुस्तीद्वारे मतदार संघांची पुनर्रचना 2001 च्या जनगणनेपर्यंत तहकूब करण्यात आली.

(b) परिसिमन आयोगाद्वारे 2003 मध्ये निर्धारित करण्यात आलेल्या मतदार संघांमध्ये 2004 सालच्या सार्वत्रिक निवडणूका पार पडल्या.

पर्याय उत्तरे :

(1) दोन्ही विधाने चूकीची आहेत.

(2) विधान (a) चूकीचे आहे.

(3) विधान (b) चूकीचे आहे.

(4) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत आणि (b) हा (a) चा परिणाम आहे.

Read the statements and select the correct option :

(a) A Constitutional Amendment in 1976 suspended the constituency boundary revisions until 2001 census.

(b) The 2004 General Elections took place in constituencies drawn by Delimitation Commission in 2003.

www.upsclever.com

Answer options :

(1) Both the statements are incorrect

(2) Statement (a) is incorrect

(3) Statement (b) is incorrect

(4) Both the statements are correct and (b) is the consequence of (a)

---

18. ''आम्ही त्यांना कोणतीही वास्तव सत्ता दिली नाही, पण आम्ही त्यांचे स्थान अधिकाराचे आणि प्रतिष्ठेचे केले आहे.'' राष्ट्रपतीच्या स्थानाबाबत असे कोण म्हणाले ?

(1) पंडीत जवाहरलाल नेहरु (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

(3) के.एम. मुन्शी (4) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

"We did not give him any real powers, but we made his position one of the authority and dignity".

Who said this about the position of President of India ?

(1) Pandit Jawaharlal Nehru (2) Dr. Babasaheb Ambedkar

(3) K.M. Munshi (4) Dr. Rajendra Prasad

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

19. यादी क्रमांक - I ची यादी क्रमांक - II शी जुळणी करा आणि खाली दिलेल्या पर्यायामधून बरोबर सांकेतिकांची निवड करा :

	यादी क्र. - I		यादी क्र. - II
(a)	निंदा व्यंजक ठराव	(i)	सभागृहाचे लक्ष आकस्मिकपणे उद्भवलेल्या सार्वजनिक महत्वाच्या प्रश्नाकडे वेधून घेणे
(b)	स्थगन प्रस्ताव	(ii)	मंत्रिमंडळावर अविश्वास दर्शविणे.
(c)	ठराव	(iii)	कोणत्याही मुद्यावरील चर्चेबाबत कपात
(d)	परिसमाप्ती प्रस्ताव	(iv)	विशिष्ट मुद्यावर सभागृहाला मत व्यक्त करण्यास भाग पाडणे.
		(v)	तारांकित व अतारांकित प्रश्न

सांकेतिक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(v)
(4)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)

www.upscfever.com

Match **List - I** with **List - II** and select the correct code given below :

	List - I		List - II
(a)	Censure Motion	(i)	To draw the attention of the House to a matter of public importance that has arisen suddenly.
(b)	Adjonrnment Motion	(ii)	An expression of want of confidence in ministry.
(c)	Resolution	(iii)	To cut short the discussion on any matter.
(d)	Closure Motion	(iv)	House is made to declare an opinion on a particular matter.
		(v)	Starred and un-starred questions.

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(v)
(4)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)

20. जिल्हा नियोजन समितीची स्थापना का केली ?

(a) पंचायतीद्वारे तयार केलेल्या योजनांचे एकत्रिकरण करणे.

(b) नगरपालिकांद्वारे तयार केलेल्या योजनांचे एकत्रिकरण करणे.

(c) योजना तयार करण्यासाठी पंचायत आणि नगरपालिका यांना आराखडा देणे.

(d) जिल्हाधिकारी कार्यालयाद्वारे तयार केलेल्या नियोजनाचे मूल्यमापन करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (b)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Why was the District Planning Committee constituted ?

(a) To consolidate the plans prepared by Panchayats

(b) To consolidate the plans prepared by Municipalities

(c) To provide frame work to Panchayats and Municipalities for preparation of plans

(d) Evaluation of planning made by Collectors office

Answer Options :

(1) only (a) (2) (a) and (b)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

www.upscfever.com

---

21. योग्य कथन/कथने ओळखा.

(a) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या सदस्याचा कार्यकाल सहा वर्षाचा असतो.

(b) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या सचिवाचा कार्यकाल पाच वर्षाचा असतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) कथन (a) बरोबर, (b) चुकीचे

(2) कथन (a) चुकीचे, (b) बरोबर

(3) कथन (a) व (b) दोन्ही बरोबर

(4) कथन (a) व (b) दोन्ही चुकीचे

Select the correct sentence/sentences.

(a) The tenure of member of Maharashtra Public Service Commission is of 6 years.

(b) The tenure of Secretary of the Maharashtra Public Service Commission is of 5 years.

Answer Options :

(1) Sentence (a) is correct, (b) is incorrect

(2) Sentence (a) is incorrect, (b) is correct

(3) Both sentence (a) and (b) are correct

(4) Both sentence (a) and (b) are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

22. खालीलपैकी कोणत्या तत्वावर भारतीय पुरावा कायद्याचे कलम 123 'राज्याच्या कामासंबंधीचा पुरावा' आधारित आहे ?

(1) ऑडी अल्टेराम पार्टेम (2) नेमो ज्यूडेक्स इन प्रोप्रीया कॉझा सूआ

(3) व्हिज मेजॉर (4) सैलस पॉप्युलिएस्ट सुप्रिमा लेक्स

Indian Evidence Act, sec. 123; Evidence as to affairs of state is based on which maxim ?

(1) Audi alteram partem (2) Nemo judex in propria causa sua

(3) Vis major (4) Salius populist supreme lex

---

23. खालील विधाने पहा :

(a) महाराष्ट्राच्या विधान सभेतील एकूण-जागांची संख्या 2021 च्या जनगणनेनंतर बदलली जाईल.

(b) सर्वात मोठ्या आणि सर्वात लहान मतदारसंघामध्ये जास्तीत जास्त 20% चा फरक (मतदारांच्या संख्येमध्ये) असू शकतो.

www.upscfever.com

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a) बरोबर आहे (2) (b) बरोबर आहे

(3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत (4) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर नाहीत

Consider the following statements :

(a) The total number of seats in Maharashtra Legislative Assembly will be changed after the 2021 Census.

(b) There can be a difference of maximum 20% in the number of voters of the biggest and smallest constituencies.

Choose the correct option :

(1) (a) is true (2) (b) is true

(3) Both (a) and (b) are true (4) Both (a) and (b) are false

---

24. "सामुहिक जबाबदारी" या तत्वाचा अर्थ :
(a) राज्य विधिमंडळासमोर सर्व मंत्र्याची मते सारखीच असली पाहिजेत
(b) कोणताही मंत्री शासनाच्या निर्णय किंवा धोरणाविरुद्ध बोलणे अथवा मतदान (विधीमंडळात) करणे अपेक्षित नाही.
(c) कॅबिनेटच्या बैठकीत मंत्र्यामध्ये मतभेद असले तरी बाहेरील लोकांपर्यंत ते मतभेद पोहचता कामा नये.
(d) मंत्रीमंडळाचे सर्व सदस्य सर्वच बाबींकरीता सामुहिकरित्या जबाबदार नसतात.
पर्याय उत्तरे :
(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (d) (3) (a), (b) आणि (c) (4) (d) फक्त

The "Principle of collective Responsibility" means :
(a) The Cabinet Ministers voice the same opinion before the state legislature
(b) In no case is a minister expected to speak against the Government decision or policy
(c) In the cabinet meetings, they can differ from each other but any public exposure of these differences is considered undesirable
(d) All the members of the council of ministers are collectively not responsible for all the acts
Answer Options :
(1) (a) and (b) (2) (b) and (d) (3) (a), (b) and (c) (4) (d) only

---

25. 1992 च्या कायद्यातील तरतुदीनुसार 'राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोगाने' अल्पसंख्याक म्हणून कोणत्या धार्मिक समुदायास मान्यता दिली ?
www.upscfever.com
(a) मुस्लिम (b) ख्रिश्चन व पारसी
(c) जैन व बौद्ध (d) सिख व बौद्ध
वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?
(1) केवळ (a) (2) (b) आणि (c) (3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (d)

Under provisions of the Act of 1992 which religious communities have been recognised as minorities by the National Minority Commission :
(a) Muslims (b) Christens and Parsis
(c) Jain and Buddhists (d) Sikhs and Buddhists
Which of the statement given above is/are **correct** ?
(1) Only (a) (2) (b) and (c) (3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b) and (d)

---

26. माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, 2000 कोणत्या खालील हेतूने अधिनियमित केला आहे ?
(1) माहिती पुरवणे (2) इलेक्ट्रॉनिक कॉमर्सला कायदेशीर मान्यता देणे
(3) तंत्रज्ञान पुरवणे (4) वरील सर्व

With which following object the Information Technology Act, 2000 has been enacted ?
(1) To provide information
(2) To provide legal recognition for electronic commerce
(3) To provide technology
(4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

27. पंचायतराज व्यवस्था क्रमाने कोणत्या राज्यात सुरू करण्यात आली ?

(a) राजस्थान आणि मध्य प्रदेश

(b) महाराष्ट्र आणि पश्चिम बंगाल

(c) राजस्थान आणि आंध्रप्रदेश

(d) आंध्रप्रदेश आणि राजस्थान

पर्याय उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (b) आणि (d) (3) (c) फक्त (4) (a) आणि (b)

The Panchayati Raj form of local self Government was adopted by the States in which order ?

(a) Rajasthan and Madhya Pradesh

(b) Maharashtra and West Bengal

(c) Rajasthan and Andhra Pradesh

(d) Andhra Pradesh and Rajasthan

Answer Options :

(1) (a) only (2) (b) and (d) (3) (c) only (4) (a) and (b)

www.upscfever.com

28. खालील विधानांचा विचार करा :

आरक्षण योजना स्वयंसेवी संस्थांना लागू केली जात आहे ज्यांना

(a) भारताच्या कन्सॉलिडेटेड फंडमधून रु. 2 लाखापेक्षा अधिक ग्रांट मिळते.

(b) ज्या 10 पेक्षा अधिक इसमांना नियमीतपणे रोजगार देतात.

(c) किमान 50% आवर्ती खर्च हा केन्द्र शासनाच्या ग्रांट इन एड मधून होतो.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

The scheme of reservation is being extended to voluntary agencies which :

(a) Receive grant of Rs 2 lakhs and above from the Consolidated Fund of India.

(b) Employ more than 10 persons on a regular basis

(c) Atleast 50% of its recurring expenditure is met from grants in-aid form 'Central Govt'.

Which of the above statements are correct ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

29. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989 हा विशेष कायदा का अंमलात आणला गेला ?

(a) तत्कालीन नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम 1955 पुरेसा वाटत नव्हता म्हणून.

(b) भारतीय दंड संहितेच्या संबंधीत तरतूदी परिणामकारक वाटत नव्हत्या म्हणून.

वरील दोन विधानांतील कोणते योग्य आहे ?

(1) फक्त (a) आणि (b) नाही (2) फक्त (b) आणि (a) नाही

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) न (a) व न (b)

Why was the Special Act-The Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act 1989 brought into force ?

(a) The then existing law the Protection of Civil Rights, Act 1955 had proved to be inadequate

(b) The normal provisions of the Indian Penal Code were not adequate enough

Which of the above two statements is/are correct ?

(1) Only (a) and not (b) (2) Only (b) and not (a)

www.upscfever.com

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

30. पुढील कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?

(1) राज्यसभेच्या उपसभापतीला त्याचे राज्यसभेचे सदस्यत्व संपुष्टात आल्यास उपसभापतीचे पद रिक्त करावे लागते.

(2) उपसभापती कधीही आपल्या पदाचा राजीनामा देऊ शकतो.

(3) राज्यसभेच्या दोन तृतीयांश बहुमतानेच पारित झालेल्या ठरावाने उपसभापतीला दूर करता येते.

(4) उपरोक्त ठराव मांडण्यास निदान चौदा दिवसांची नोटीस द्यावी लागते.

Which of the following statements is **incorrect** ?

(1) Deputy chairman of the council of states shall vacate his office if he ceases to be a member of the Council

(2) Deputy Chairman may resign from his office any time

(3) Deputy Chairman may be removed from his office by a resolution of the council passed only by two thirds majority of the council.

(4) At least a fourteen days notice has to be given before moving the afoicsaid resolution

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

31. छावणीमंडळाच्या सदस्यांसंदर्भात अचूक विधाने ओळखा :

(a) निर्वाचित आणि नियुक्त सदस्य असतात.

(b) निर्वाचित सदस्य हे संख्येने अल्प असतात.

(c) निर्वाचित व नियुक्त सदस्यांची संख्या सारखी नसते.

(d) निर्वाचित सदस्य त्यांच्यामधून एकाची उपाध्यक्ष म्हणून निवड करतात.

पर्याय उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (c) आणि (d) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Find out the correct alternatives regarding the Members of Cantonment Boards :

(a) There are nominated members and elected members

(b) Elected members are in minority

(c) The nominated and elected members are not equal in number

(d) The elected members elect from among themselves one Vice-President

Answer Options : www.upscfever.com

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

32. सार्वत्रिक मताधिकार मान्य केलेल्या खालील देशांचा योग्य कालानुक्रम निवडा :

(1) न्यूझिलंड, अमेरिका, ब्रिटन, फिनलंड

(2) न्यूझिलंड, फिनलंड, अमेरिका, भारत

(3) फिनलंड, अमेरिका, ब्रिटन, भारत

(4) फ्रान्स, ब्रिटन, अमेरिका, न्यूझिलंड

As for introducing Universal Adult Franchise, choose the correct chronological order of countries :

(1) New Zealand, U.S.A., U.K., Finland

(2) New Zealand, Finland, U.S.A., India

(3) Finland, U.S.A., U.K., India

(4) France, U.K., U.S.A., New Zealand

---

33. महाराष्ट्र राज्यात कनिष्ठ गृहात कामकाज सुरू करण्यासाठी गृहात :

(1) 30 सदस्य असावेत
(2) निम्म्यापेक्षा जास्त सदस्य असावेत
(3) 10 सदस्य असावेत
(4) 29 सदस्य असावेत

To start the proceedings of the lower house of the state of Maharashtra the lower house should have :

(1) 30 members
(2) members more than half
(3) 10 members
(4) 29 members

---

34. खालील विधाने वाचून अचूक पर्याय निवडा :

(a) प्राधिकार काढण्याचे सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकार केवळ मूलभूत अधिकारांच्या हननासंबंधीच्या खटल्यांपुरते मर्यादित आहेत मात्र उच्च न्यायालयाकडे कोणत्याही अधिकाराचे हनन झाल्यास प्राधिकार काढण्याचे व्यापक अधिकार आहेत.

(b) देहोपस्थितींचा प्राधिकार सर्वोच्च न्यायालय केवळ शासनाला उद्देशून काढू शकते तर उच्च न्यायालय असा आदेश व्यक्तीला उद्देशूनही काढू शकते.

www.upscfever.com

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) सत्य आहे मात्र (b) चूकीचे आहे.
(2) विधान (b) सत्य आहे मात्र (a) चूकीचे आहे.
(3) दोन्ही विधाने सत्य आहेत.
(4) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

Read the statements given below and select the correct option.

(a) The writ jurisdiction of the Supreme Court extends only to cases of violation of fundamental rights while High Courts enjoy wider powers and can issue writs in cases of breach of any right.

(b) While the Supreme Court can issue the writ of habeus corpus only against the state while High Court can issue it against private individuals.

(1) Statement (a) is true but (b) is false
(2) Statement (b) is true but (a) is false
(3) Both the statements are true
(4) Both the statements are false

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

35. संघ लोकसेवा आयोगाने 'संपेरा' (SAMPERA) नावाने एक प्रकल्प सुरु केला आहे, ज्याचे खालील लाभ आहेत :

(a) नोदींच्या माहितीची वेगवान छाननी

(b) प्रवेशपत्रांची अचूक व जलद निर्मीती

(c) प्रत्येक उमेद्वाराची छायाचित्र प्रतिकृती आणि हस्ताक्षर नमुना यासह उपस्थिती यादी,

(d) प्रतिरूपण/गैरवर्तन असे मामले देखील बाजुला काढले जातील.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (c), (d) (2) (a), (b), (d)

(3) (a), (b), आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

The UPSC have recently undertaken a project called 'SAMPERA', the benefits of which are :

(a) High speed scanning of data

(b) Accurate and faster generation of Admit Cards,

(c) Attendance lists with photo replica and signature facsimile of each candidate,

(d) Cases of impersonation/malpractices will also be eliminated

Answer Options :

(1) (b), (c), (d) (2) (a), (b), (d)

(3) (a), (b), and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

www.upscfever.com

36. भारतीय राज्य घटनेतील तरतुदीनुसार धार्मिक मूलभूत हक्कांच्या अनुषंगाने खालीलपैकी कोणत्या तरतूदी घटनादत्त आहेत ?

(a) धार्मिक मूलभूत हक्क केवळ भारतीय नागरिक उपभोगू शकतो.

(b) धार्मिक आचरणाशी संबंधित आर्थिक, वित्तीय राजकीय कृत्ये राज्य यंत्रणा कायद्याद्वारे नियंत्रित करु शकेल.

(c) सार्वजनिक स्वरुपाच्या हिंदु धार्मिक संस्था सर्व भारतीय नागरीकांना खुले करुन देण्याचा कायदा राज्य यंत्रणेला करता येईल.

(d) कृपाण धारण करणे ही शीख धर्म पाळण्याची बाब समजण्यात येईल.

(1) (b), (d) (2) (a), (b), (c), (d)

(3) (a), (b), (c) (4) कोणतेही अनुज्ञेय नाही

In the context of right to freedom of religion which of the following provisions are constitutionally tenable under Indian Constitution ?

(a) Right to freedom of religion can be enjoyed only by the citizen of India.

(b) State can make a law restricting any economic, financial or political activities associated with the religious practices.

(c) State can make a law for throwing open Hindu religious institutions of public character to all the Indian citizens.

(d) Carrying of kripan shall be deemed to be professing of a Sikh religion under Constitution.

(1) (b), (d) (2) (a), (b), (c), (d)

(3) (a), (b), (c) (4) None is tenable

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

37. राष्ट्रपतीस सहाय्य व सल्ला देण्यासाठी एक मंत्रीपरिषद असते व राष्ट्रपती त्या सल्ल्यानुसार कार्ये पार पाडतात, परंतु :

(a) राष्ट्रपती मंत्रीपरिषदेस सल्ल्याचा फेरविचार करण्यास सांगू शकत नाहीत.

(b) मंत्रीपरिषदेने सल्ला दिला होता काय याबाबत केवळ सर्वोच्च न्यायालय चौकशी करू शकते.

(c) संसदेचा सदस्य राहण्यास अनर्ह ठरल्यास व सदस्यत्वाचा कालावधी समाप्त होण्यापूर्वी त्याने निवडणूक लढविल्यास तो निवडून आल्याचे घोषित होईपर्यंत तो मंत्री म्हणून राहू शकेल.

पर्याय उत्तरे :

(1) (a) व (b) योग्य
(2) (a) व (c) योग्य
(3) (b) व (c) योग्य
(4) तिन्ही अयोग्य

There is a council of Ministers to aid and advice the President who, in the exercise of his functions acts in accordance with such advice, however :

(a) The President can not ask the Council of Ministers to reconsider such advice

(b) The question whether any advice was tendered by the Council of Ministers to the President can be enquired into only by the Supreme court

www.upscfever.com

(c) If a member of the Parliament gets disqualified to be a member and he contests election before the expiry of the term of his office he can remain as a Minister until he is declared elected.

Answer Options :

(1) (a) and (b) are correct
(2) (a) and (c) are correct
(3) (b) and (c) are correct
(4) None is correct

---

38. अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989 नुसार विशेष न्यायालय स्थापन करण्याचे उद्दिष्ट काय ?

(1) त्वरीत तक्रार निवारण
(2) उपाय योजना
(3) शीघ्र सुनावणी
(4) नियमित सुनावणी

What is the object of establishment of a special court under the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 ?

(1) Prompt redressal
(2) Remedy
(3) Speedy trial
(4) Regular trial

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

39. निवडणूक आयोगाला खुल्या व नि:पक्ष निवडणुका घेण्यात या समस्या आहेत :

(a) राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण

(b) पक्षांतर्गत हुकूमशाही

(c) आचारसंहितेची अंमलबजावणी

(d) राजकीय पक्षांना रेडिओ, टेलिव्हिजनवर प्रसारणाची संधी.

योग्य पर्याय ओळखा :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) (a) आणि (b) (4) (a), (b) आणि (d)

Election Commission faces following difficulties in conducting free and fair Elections :

(a) Criminalization of Politics

(b) Intra - Party dictatorship

(c) Implementation of code of conduct

(d) Opportunity to political parties for broadcasting on Radio, Television

Choose the correct alternatives :

(1) only (a) (2) only (b) (3) (a) and (b) (4) (a), (b) and (d)

---

www.upscfever.com

40. लोकसभेच्या निवडणुका प्रौढ मताधिकाराच्या आधारे होतात परंतु मतदानाच्या हक्कासाठी पुढील कोणती बाब आवश्यक नाही ?

(a) ती व्यक्ती भारताची नागरिक हवी.

(b) ती व्यक्ती अनिवासाकरिता अपात्र नको.

(c) ती व्यक्ती मनाच्या विकलांगेकरिता अपात्र नको.

पर्याय :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) फक्त (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

Elections to the House of the People are on the basis of adult suffiage however so as to have the right to vote what is not essential ?

(a) The person has to be a citizen of India

(b) The person should not have been disqualified for non residence

(c) The person should not have been disqualified for unsoundness of mind

Options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Only (c) (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

41. भारतीय संविधानतील अनुच्छेद 371 काय सांगतो ?

(1) जम्मू व काश्मीर बाबत विशेष तरतूद

(2) केवळ उत्तर-पूर्व भागाकरिता विशेष तरतुदी

(3) निव्वळ हैदराबाद राज्याकरिता विशेष तरतूद

(4) विविध राज्यांकरिता विशेष तरतूदी

What does Article 371 of the Indian Constitution provide for ?

(1) It provides special provision for Jammu and Kashmir

(2) It provides special provisions for only the North East Sector

(3) It provides special provision for the state of Hyderabad alone

(4) It provides special provisions for the various states

---

42. खालीलपैकी कोणते/कोणती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(a) अनिवासी भारतीय नागरिक निवडणुकीत मतदानाला पात्र असतील.

(b) अशी व्यक्ती भारतातील कोणत्याही मतदारसंघात नाव नोंदवू शकेल.

(c) मतदार म्हणून नाव नोंदवण्याकरता अशा व्यक्तीने भारतीय दूतावासात अर्ज केला पाहिजे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) सर्व विधाने (2) कोणतेही नाही (3) फक्त (a) (4) (a) आणि (b)

Which of the following statements is/are **true** ?

www.upscfever.com

(a) A non-resident Indian citizen is eligible to vote in elections.

(b) Such person can be enrolled as a voter in any constituency in India.

(c) To get registered as a voter the person has to apply to the Indian embassy.

Answer Options :

(1) All statements (2) None (3) Only (a) (4) (a) and (b)

---

43. **विधान (A) :** भारतीय राज्यघटनेच्या 368 व्या कलमानुसार घटनादुरुस्तीची प्रक्रिया नमूद करण्यात आली आहे.

कारण (R) : भारतीय राज्यघटनेत घटनादुरुस्तीच्या विविध पद्धती सांगितल्या आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (A) आणि (R) बरोबर आहेत. (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे.

(2) (A) आणि (R) बरोबर आहे. (R) हे (A) चे स्पष्टीकरण नाही.

(3) (A) बरोबर आहे. (R) चूक आहे.

(4) (R) बरोबर आहे. (A) चूक आहे.

Statement (A) : The amendment procedure in India has been provided in article 368 of the Constitution.

Reason (R) : There are multiple methods of Constitutional amendment in India.

Answer options :

(1) (A) and (R) is correct. (R) is the correct explanation of (A)

(2) (A) and (R) is correct. (R) is not the correct explanation of (A)

(3) (A) is correct. (R) is false

(4) (R) is correct (A) is false

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

44. विविध पंचवार्षिक योजनांकरता विकासाची उद्दिष्टे कशी ठरविली गेली ?

(a) पहिल्या तीन योजनांकरता राष्ट्रीय उत्पन्नावर ठरविली गेलीत.

(b) पहिल्या पाच योजनांकरता राष्ट्रीय उत्पन्नावर ठरविली गेलीत.

(c) चौथ्या योजनेची उद्दीष्टे निव्वळ देशांतर्गत उत्पन्नावर ठरविली गेली

(d) सहाव्या व सातव्या योजनांची उद्दीष्टे निव्वळ देशांतर्गत उत्पन्नावर ठरविली गेली

(e) पाचव्या योजनेपासून स्थूल देशांतर्गत उत्पन्नावर ठरविली गेली

(f) आठव्या योजनेपासून स्थूल देशांतर्गत उत्पन्नावर ठरविली गेली

(g) चौथ्या योजनेपासून स्थूल देशांतर्गत उत्पन्नावर ठरविली गेली

(h) पहिल्या योजनेपासून स्थूल देशांतर्गत उत्पन्नावर ठरविली गेली

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (d), (f) (2) (a), (c), (e) (3) (a), (g) (4) (h)

How were the growth targets fixed for the various plans ?

(a) For the first three plans they were set with respect to National Income.

(b) For the five plans they were set with respect to National Income

(c) For the fourth plan it was the Net Domestic Product

(d) For the sixth and seventh plan it was the Net Domestic Product

www.upscfever.com

(e) From fifth plan onwards it has been the Gross Domestic Product

(f) From Eighth plan onwards it has been the Gross Domestic Product

(g) From Fourth plan onwards it has been the Gross Domestic Porduct

(h) All along it has been the Gross Domestic Product

Answer Options :

(1) (b), (d), (f) (2) (a), (c), (e) (3) (a), (g) (4) (h)

---

45. ''प्रत्येक स्थितीत राज्यपालास निरंकुश विवेक बुद्धीचा प्रयोग करण्याची मुभा दिली तर भारतीय संघराज्य रचना ही विखुरली जाईल''.

वरील वाक्य खालीलपैकी एकाने राज्यपालाच्या अधिकाराबाबत केले आहे.

(1) श्री. यशवंतराव चव्हाण (2) श्री. प्रणव मुखर्जी

(3) आर.एस. सरकारिया (4) डॉ. बी.आर. आंबेडकर

"If Governor is given freedom to exercise absolute discretion in every situation, the structure of Indian Union will be scattered".

Who made this statement in the context of authority of Governor ?

(1) Shri. Yashvantrao Chavan (2) Shri. Pranav Mukherjee

(3) R.S. Sarkaria (4) Dr. B.R. Ambedkar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

46. नागरी हक्क संरक्षण कायदा, 1955 नुसार विशिष्ट कृत्य हे या कायद्यानुसार गुन्हा आहे हे गृहीत धरण्यासाठी :
(1) सदरचे कृत्य हे अस्पृश्यतेच्या हेतूने केलेले असावे.
(2) कोणत्याही हेतूने केले असले तरी गुन्हा आहे.
(3) वाईट हेतूने केले असणे आवश्यक आहे.
(4) वरील पैकी एकही नाही.

In order to presume a particular act as an offence under the Protection of Civil Rights Act, 1955 :
(1) It must have been committed with the intention of untouchability
(2) Done with any intention
(3) Done with bad intention
(4) None of the above

---

47. जेव्हा संघराज्याचे मंत्री पदाची शपथ घेतात तेव्हा त्यांनी खरे म्हणजे म्हणायला हवे –
(a) मी ________ ईश्वरसाक्ष शपथ घेतो की.
(b) मी ________ गांभीर्यपूर्वक प्रतिज्ञा करतो की.
(c) मी ________ गांभीर्यपूर्वक ईश्वरसाक्ष शपथ घेतो की.

पर्याय उत्तरे :
(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)
(3) (a) किंवा (b) (4) केवळ (c)

www.upscfever.com

A Minister for the Union while taking oath of office should ideally say :
(a) I ________ do swear in the name of God that
(b) I ________ solemnly affirm that
(c) I ________ solemnly affirm in the name of God that

Answer Options :
(1) Only (a) (2) Only (b)
(3) Either (a) or (b) (4) Only (c)

---

48. ________ अनुसार पोलीसांना गुन्ह्यासंबंधी माहिती देणे हे प्रत्येक व्यक्तीचे कर्तव्य आहे.
(1) माहितीचा अधिकार अधिनियम, 2005
(2) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955
(3) शासकीय गुपिते अधिनियम, 1923
(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

It is the duty of every person to give information to police as to commission of offences under ________.
(1) The Right to Information Act, 2005
(2) The Protection of Civil Rights Act, 1955
(3) The Official Secrets Act, 1923
(4) None of the Above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

49. केंद्र सरकारकडून सामाजिक विकासाच्या क्षेत्रात यश संपादन करणाऱ्या व्यक्तिगत महिलांना स्त्रीशक्ती पुरस्कार प्रदान करण्यात येतो. खाली नमूद केलेल्या सहा सुप्रसिद्ध स्त्री व्यक्तिमत्वांच्या नावे हा पुरस्कार अदा करण्यात येतो.

(a) देवी अहिल्याबाई होळकर

(b) कन्नगी

(c) माता जिजाबाई

(d) राणी गैदिनलियो जेलियांग

(e) राणी लक्ष्मीबाई

(f) राणी रुद्रम्मा देवी

सन 2007 मध्ये वरीलपैकी कोणता पुरस्कार अत्युष्कृष्ट प्रशासकीय कौशल्य, दर्जेदार नेतृत्व, आणि धैर्य यासाठी समाविष्ट करण्यात आला.

(1) (b) (2) (d) (3) (f) (4) वरीलपैकी नाही

www.upscfever.com

Stree Shakti Puraskars are given in recognition of achievements by individual women in the field of social development by the Government of India.

These awards, six in number, are given in the name of the following eminent women personalities.

(a) Devi Ahilya Bai Holkar

(b) Kannagi

(c) Mata Jijabai

(d) Rani Gaidanliou Zeliang

(e) Rani Lakshmi Bai

(f) Rani Rudramma Devi

Which award was added in 2007 given for outstanding administrative skill, leadership quality and courage ?

(1) (b) (2) (d) (3) (f) (4) None of the above

50. भारतात राज्य निमितींच्या अनुषंगाने खालीलपैकी कोणत्या तरतुदी घटनेत अंतर्भूत नाहीत ?

(a) दोन किंवा अधिक राज्ये एकत्रित करुन नव्या राज्याची निर्मिती करता येते.

(b) कोणत्याही राज्याचे नाव अथवा सीमा बदलण्याकरीता संबंधीत राज्य विधी मंडळाची स्पष्ट सहमती आवश्यक असते.

(c) कोणतेही राज्य, केंद्रशासित प्रदेश म्हणुन रूपांतरीत करता येईल.

(d) संबंधीत राज्य शासनाचे मत मागवून केंद्र शासन, नवीन राज्य अथवा केंद्रशासित प्रदेशाची निर्मिती करु शकते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c), (d) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (d) (4) (b), (d)

Which of the following constitutional provisions are not included in the Constitution in respect of formation of a state in India ?

(a) New State can be formed by uniting two or more States

(b) Explicit consent of the concerned legislature of the state is necessary for altering the boundaries or the name of the state

(c) A state can be converted to a union territory

www.upscfever.com

(d) Central Government can constitute a state or a union territory after obtaining the opinion of the concerned government

Answer Options :

(1) (c), (d) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (d) (4) (b), (d)

---

51. कोणत्या कालावधीत पंचवार्षिक योजना कार्यान्वित नव्हत्या किंवा केव्हा वार्षिक योजना राबविल्या गेल्या ?

(a) 1966 - 1969 (b) 1990 - 1992 (c) 2000 - 2002

पर्याय आहेत :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

During which periods the Five Year Planning was not effective or when were the Annual Plans put to practise ?

(a) 1966 - 1969 (b) 1990 - 1992 (c) 2000 - 2002

The options are :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

52. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

(a) **जुलै पुर्वीचा कायदा :** एखाद्या गुन्ह्यात ज्यामुळे ते निवडणुकीत भाग घेण्यास अपात्र ठरतात, दोषी ठरलेले खासदार/आमदार लोकसभेचे/विधानसभेचे सदस्य राहू शकत होते जर त्यांचे त्याविरुद्धचे अपील प्रलंबीत असले तर.

(b) **जुलै मधील सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय :** अपील प्रलंबीत असले तरी असे खासदार/आमदार म्हणून राहू शकत नाहीत.

(c) **शासन वटहुकूम काय म्हणतो :** असे सदस्य कार्यरत राहू शकतील.

(d) **वटहुकूम पुढे म्हणतो :** अशा सदस्यांना मतदानाचा अधिकार राहणार नाही परंतु त्यांना वेतन दिले जाईल.

(e) **वटहुकूम असेही म्हणतो :** अशा सदस्यांना ना मतदानाचा हक्क असेल ना त्यांना वेतन मिळू शकेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (d) आणि (e) (3) फक्त (d) (4) फक्त (e)

www.upscfever.com

Which statement amongst the following is incorrect ?

(a) **Law prior to July :** Sitting legislators could hold on to seats even if convicted for crimes that would disquality them from contesting elections while their appeal was pending.

(b) **What SC ruled in July :** Sitting legislator convicted for such a crime to be immediately disqualified and not continue as an MP, MLA pending appeal.

(c) **What ordinance says :** Sitting legislator so convicted would be allowed to continue while an appeal is pending

(d) **The ordinance further says :** Sitting legislator so convicted wouldn't be allowed to vote but would be paid the salary

(e) **The ordinance further says :** Sitting legislator so convicted would neither be allowed to vote nor would he be paid the salary

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (d) and (e) (3) only (d) (4) only (e)

53. खालील विधानांचा विचार करा : (**A** आणि **R**)

विधान (A) : उपराष्ट्रपती जेव्हा राष्ट्रपती म्हणून कार्य करीत असतात तेव्हा त्यांना राज्यसभेचे अध्यक्ष म्हणून वेतन लाभ प्राप्त होत नाहीत.

कारण (R) : ते राज्यसभेचे अध्यक्ष म्हणून कर्तव्ये पार पाडीत नसतात आणि राष्ट्रपती म्हणून वेतन-लाभ घेत असतात.

खालील पर्यायांमधून तुमच्या उत्तराची निवड करा :

(1) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य असून (R) हे (A) चे बरोबर कारण आहे.

(2) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत परंतु (R) हे (A) चे बरोबर कारण नाही.

(3) (A) सत्य आहे परंतु (R) खोटे आहे.

(4) (A) खोटे आहे परंतु (R) सत्य आहे.

Consider the following statements (**A** and **R**)

Assertion (A) : Vice-President, when acts or discharges the functions of the President does not get emoluments payable to the Chairman of Rajya Sabha.

Reason (R) : He does not perform the duties as a Chairman of Rajya Sabha and gets the emoluments payable to the President.

Select your answer from the following alternatives :

(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct reason for (A)

www.upscfever.com

(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct reason for (A)

(3) (A) is true but (R) is false

(4) (A) is false but (R) is true

---

54. संविधानाच्या प्रारंभी आंग्ल भारतीय समाजातील व्यक्तींच्या नियुक्त्या 15 ऑगस्ट 1947 पूर्वीप्रमाणेच पुढीलपैकी कोणत्या विभागात केल्या जात होत्या ?

(a) रेल्वे (b) सीमाशुल्क

(c) आय कर (d) डाक व तार

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) व (c) (2) (b), (c) व (d)

(3) (a), (b) व (d) (4) (a) (c) व (d)

Initially after the commencement of the Constitution appointment of members of the Anglo. Indian Community were being made in which of the following departments as were being done before 15th August 1947 ?

(a) Railways (b) Customs

(c) Income tax (d) Postal and Telegraph

Answer Options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (b) and (d) (4) (a) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

55. भारतीय संविधान (पहिली सुधारणा) कायदा 1950 कशासाठी आहे.

(a) भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य यावर नवीन निर्बंध

(b) व्यापार, धंदे किंवा सेवा यावर अर्हतेचे निकष

(c) लोकसभेतील प्रतिनिधित्व पुर्ननिर्धारित केले गेले

(d) राज्यांकरिता केंद्रीय अधिनियमावर त्यांचे मत कळविण्यासाठी कालावधी निर्धारित केला गेला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (c) आणि (d) (3) (b) आणि (c) (4) (a) आणि (c)

What did the Constitution (First Amendment) Act 1950 provide for ?

(a) Several new grounds of restrictions to the right to freedom of speech and expression

(b) Prescribing qualifications for carrying on trade, business or service

(c) Representation to the Lok Sabha was readjusted

(d) Time limit for the states to convey their views on the central laws

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d) (3) (b) and (c) (4) (a) and (c)

---

56. राज्याच्या राज्यपालाची नेमणूक करण्याकरीता सरकारीया आयोगाने कोणते निकष सुचविले आहेत ?

www.upscfever.com

(a) काही क्षेत्रात तो तज्ञ असला पाहिजे.

(b) ती व्यक्ती राज्याबाहेरील असावी.

(c) ती व्यक्ती राजकारणाशी विशेषत: अलिकडच्या काळात संबंधित नसावी.

(d) ती व्यक्ती स्थानिक राजकारणाशी जवळून संबंधित असावी.

पर्याय उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

What criteria have been suggested by Sarkaria Commission when a person is to be appointed as Governor of the State ?

(a) He should be eminent in some walk of life

(b) He should be person from the outside the state

(c) He should be a person who has not taken part in politics generally and more particularly in the recent past

(d) He should be intimately connected with the local politics

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

57. खालील विधाने पहा :

(a) शिक्षण हे घटनेच्या सातव्या परिशिष्टातील समवर्ती सूचीत अंतर्भूत आहे.

(b) उच्च शिक्षणात एकसमानता रहावी म्हणून केंद्र सरकार संस्थांना अनुदान देते.

(c) अभिमत विद्यापीठांना केंद्र सरकार कडून अनुदान मिळत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत.
(2) (b) आणि (c) बरोबर आहेत
(3) (a) आणि (c) बरोबर आहेत
(4) (a), (b) आणि (c) तिन्ही बरोबर आहेत

Consider the following statements :

(a) Education is in the concurrent list (7th Schedule of the Constitution)

(b) Centrally funded institutions are set up by union government to maintain uniformity in higher education

(c) Deemed University is not a centrally funded institution

Answer Options :

(1) (a) and (b) are true
(2) (b) and (c) are true
(3) (a) and (c) are true
(4) all three are true

---

58. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 मधील गुन्हे खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचे आहेत ?

(1) दखलपात्र व त्वरीत चालवण्या योग्य
(2) अदखलपात्र
(3) आपसात समझोता होण्यासारखे
(4) आपसात समझोता न होण्यासारखे

www.upscfever.com

Offences under Protection of Civil Rights Act, 1955 are of which type ?

(1) Cognizable and triable summarily
(2) Non - Cognizable
(3) Compoundable
(4) Non - Compoundable

---

59. योग्य कथन/कथने ओळखा.

(a) भारताच्या महालेखा परिक्षकाचे वेतन संचित निधीतून दिले जाते.

(b) नियंत्रक व महालेखा परिक्षक वयाच्या 62 व्या वर्षी सेवानिवृत्त होतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) कथन (a) बरोबर, (b) चुकीचे
(2) कथन (a) चुकीचे, (b) बरोबर
(3) कथन (a) व (b) दोन्ही बरोबर
(4) कथन (a) व (b) दोन्ही चुकीचे

Select the correct sentence/sentences :

(a) The payment of Auditor General of India is made from the Consolidated Fund.

(b) Controller and Auditor General retires at the age of 62 years.

Answer Options :

(1) Sentence (a) is correct, (b) is incorrect
(2) Sentence (a) is incorrect, (b) is correct
(3) Both the sentences (a) and (b) are correct
(4) Both the sentences (a) and (b) are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

60. संसदेच्या कामकाजाच्या भाषेबाबत कोणते विधान **खरे नाही** ?
(a) संसदेचे कामकाज हिंदीतून चालवण्यात येते.
(b) संसदेचे कामकाज हिंदीतून किंवा इंग्रजीतून चालवण्यात येते.
(c) संविधानाच्या प्रारंभी संसदेचे कामकाज हिंदीतून किंवा इंग्रजीतून चालवता येत होते.
(d) सभापती/अध्यक्ष त्यांच्या अनुज्ञेने सदस्य आपल्या मातृभाषेत भाषण करू शकतो.
पर्याय :
(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) फक्त (b) (4) फक्त (a)
Which of the statements about the language of transaction of business of the Parliament is **untrue** ?
(a) Business in Parliament is transacted in Hindi
(b) Business in Parliament is transacted in Hindi or in English
(c) At the commencement of the Constitution the business in Parliament could be transacted in Hindi or in English
(d) A member may express himself in his mother tongue with the permission of the chairman/speaker
Options :
(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (b) only (4) (a) only

www.upscfever.com

61. योग्य कथन/कथने ओळखा.
(a) सभागृहातील संबंधित खात्याचे मंत्री ज्या प्रश्नांना लेखी उत्तरे देतात, त्याला 'तारांकित प्रश्न' म्हणतात.
(b) स्थगन प्रस्तावाला 'निंदा व्यंजक ठराव' असेही म्हटले जाते.
पर्यायी उत्तरे :
(1) कथन (a) बरोबर, (b) चुकीचे
(2) कथन (a) चुकीचे, (b) बरोबर
(3) कथन (a) व (b) दोन्ही बरोबर
(4) कथन (a) व (b) दोन्ही चुकीचे
Select the correct sentence/sentences :
(a) When the minister of concerned department gives written answer in house, it is called a 'starred question'.
(b) Motion of adjournment is also called as motion of censure.
Answer Options :
(1) Sentence (a) is correct, (b) is incorrect
(2) Sentence (a) is incorrect, (b) is correct
(3) Both the sentences (a) and (b) are correct
(4) Both the sentences (a) and (b) are incorrect

62. **विधान (A) :** उदारमतवादी लोकशाहीत राजकीय पक्ष दलाल म्हणून काम करतात.
कारण (R) : हितसंबंधांचे एकत्रीकरण हे राजकीय पक्षांचे सगळ्यात महत्त्वाचे कार्य आहे.
सांकेतिक पर्याय :
(1) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
(2) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
(3) (A) बरोबर आहे पण (R) चुकीचे आहे.
(4) (A) चुकीचे आहे पण (R) बरोबर आहे.
Assertion (A) : In Liberal democracy, political parties act as brokers.
Reason (R) : Interest aggregation is the most important function of a political party
Codes :
(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not a correct explanation to (A)
(3) (A) is true but (R) is false
(4) (A) is false but (R) is true

---

63. भारताने लंडन ऑलिम्पिक्स 2012 मध्ये 6 पदके मिळविळी.
खालील कोणती विधाने बरोबर नाहीत ?
www.upscfever.com
(a) ग्रॅपलर सुशील कुमार – रजत
(b) शूटर गगन नारंग – रजत
(c) मुष्टीयुद्ध मेरी कोम – कांस्य
(d) बॅडमिंटन सायना नेहवाल – कांस्य
(e) शूटर विजय कुमार – कांस्य
(f) रेसलर योगेश्वर दत्त – कांस्य
पर्याय उत्तरे :
(1) (b) आणि (e) (2) (b) आणि (f) (3) (a) आणि (e) (4) (a) आणि (c)
India medal tally at London Olympics 2012 Stands at Six.
Which statement amongst the following is not correct ?
(a) Grappler Sushil Kumar - Silver
(b) Shooter Gagan Narang - Silver
(c) Boxer Mary Kom - Bronze
(d) Shutller Saina Nehwal - Bronze
(e) Shooter Vijay Kumar - Bronze
(f) Wrestler Yogerhwar Dutt - Bronze
Answer Options :
(1) (b) and (e) (2) (b) and (f) (3) (a) and (e) (4) (a) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

64. एकसदस्यीय मतदार संघाचा एक दोष म्हणजे :

(1) मतदार आणि प्रतिनिधी यांच्यामध्ये घनिष्ट संबंध प्रस्थापित होऊ शकत नाहीत.

(2) मतदार आणि प्रतिनिधी यांच्यामध्ये घनिष्ट संबंध प्रस्थापित होऊ शकतात.

(3) प्रत्येक प्रदेशाला संसदेत पर्याप्त प्रतिनिधित्व मिळते.

(4) प्रतिनिधी निवडण्यासंदर्भात लोकांना उपलब्ध पर्यायांवर मर्यादा येते.

One of the main defects of the single member constituencies is :

(1) Intimate relationship is not possible between the voter and the representative

(2) Intimate relationship is possible between the voter and the representative

(3) Every region gets adequate representation in the parliament

(4) Peoples choice regarding representative is narrowed

---

65. पर्यावरण संरक्षण अधिनियम, 1986 हा पुढील आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे निर्णय अंमलबजावणी करण्याकरिता पारित करण्यात आला.

www.upscfever.com

(1) बिजींग-ऑगस्ट 1985 (2) जिनेव्हा-एप्रिल 1980

(3) स्टॉकहोम-जुन 1972 (4) न्यूयार्क-सप्टेंबर 1982

Environment Protection Act 1986 was enacted to implement the decisions of following international Conference :

(1) Bejing - August 1985 (2) Geneva - April 1980

(3) Stockholm - June 1972 (4) New York September 1982

---

66. खालीलपैकी कोणाद्वारे बनविल्या जाणाऱ्या विधिविधानास प्रत्यायुक्त विधिविधान असे म्हणतात ?

(1) संसद (2) राज्य विधानमंडळ

(3) न्यायमंडळ (4) वरील एकही नाही

The legislation promulgated by whom, is known as the Delegated legislation ?

(1) Parliament (2) State legislature

(3) Judiciary (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

67. दोन्ही विधाने वाचून अचूक पर्याय निवडा :

(a) संसदीय वर्तनाविषयीचे निर्णय घेणारी विशेषाधिकार समिती ही एक महत्त्वाची समिती आहे.

(b) प्रश्नोत्तराच्या काळात तसेच विविध लक्षवेधी ठरावांमधून निर्माण होणाऱ्या मुद्यांचा पाठ पुरावा करण्याचा महत्त्वाचा अधिकार विशेषाधिकार समितीला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही विधाने अचूक असून (b) हे (a) च्या मागील कारण आहे.

(2) दोन्ही विधाने अचूक आहेत मात्र त्यांच्यात काहीही संबंध नाही.

(3) विधान (a) चुकीचे आहे.

(4) विधान (b) चुकीचे आहे.

Read the statements and select the correct option :

(a) The Privileges Committee is an important body, deciding on issues of parliamentary conduct.

(b) The Privileges Committee has the significant power to follow up matters arising during question time and the various calling attention motions.

Answer options :

(1) Both the statements are true (b) is the reason for (a)

(2) Both the statements are true but there is no relationship between the two

www.upscfever.com

(3) Statement (a) is incorrect

(4) Statement (b) is incorrect

---

68. खालील विधाने पहा :

(a) राजीव गांधी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती योजना अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना संशोधनात्मक अभ्यासासाठी आर्थिक मदत देते.

(b) मनुष्य बळ विकास मंत्रालय ही योजना राबवणारी अग्रभागी संस्था आहे.

(c) संशोधनात्मक अभ्यास एम.फिल आणि पी.एच.डी. साठी करता येऊ शकेल.

वरीलपैकी कोणती विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

(a) The Rajiv Gandhi National Fellowship scheme provides financial assistance to scheduled caste students for pursuing research studies.

(b) The Human Resource Development Ministry is the nodal agency for implementing the scheme.

(c) Research studies may lead to M.Phil and Ph.D.

Which of the above statements are **true** ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

69. ग्राहक संरक्षण अधिनियम 1986 ला पुढीलपैकी कोणत्या सुधारणा करण्यात आल्या आहेत ?
(a) नकली मालाची विक्री (नकली सेवांची नव्हे) अन्याय्य व्यापार तरतूदीत समाविष्ट केले गेली आहे.
(b) अधिनियमाच्या कलम 4 व 7 मध्ये अधिसूचना काढण्याच्या संदर्भात शासनाने "shall" ऐवजी शासनाने "may" अशी सुधारणा.
पर्याय उत्तरे :
(1) (a) केली गेली आहे पण (b) नाही (2) (b) केली गेली आहे पण (a) नाही
(3) न (a) व न (b) (4) (a) व (b) दोन्ही
Which one of the following amendments has been made to the Consumer Protection Act 1986 ?
(a) Sale of Spurious goods (but not services) has been brought within the meaning of unfair trade practices
(b) Section 4 and section 7 of the Act have been amended replacing Government "shall" by Government "may" inrespect of issue of notification
Answer Options :
(1) (a) but not (b) (2) (b) but not (a)
(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

---

70. 180 अंश मूल्यमापन म्हणजे अधिकाऱ्यांचे कुणाकडून मूल्यमापन झाले पाहिजे ?
www.upscfever.com
(a) संघटनेतील सहकारी (b) नागरिक अशिल/प्रभावित नागरिक
(c) दूरस्थ वरिष्ठ (d) स्वत:
पर्याय उत्तरे :
(1) (a), (c), (d) (2) (a), (b), (c)
(3) (b), (c), (d) (4) (a), (b), (c) आणि (d)
The 180 degree appraisal means an official should be judged by :
(a) Colleagues in the organization (b) Clients/Citizens governed
(c) His remote senior (d) Own self
Answer Options :
(1) (a), (c), (d) (2) (a), (b), (c)
(3) (b), (c), (d) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

71. "राज्यपाल हा सोन्याच्या पिंजऱ्यातील पक्षी आहे" असे विधान कोणी केले आहे ?
(1) विजयालक्ष्मी पंडीत (2) सरोजिनी नायडू
(3) सी. राजगोपालाचारी (4) ए.के. अय्यर
"Governor is a bird in golden cage" Who made the comment ?
(1) Vijayalaxmi Pandit (2) Sarojini Naidu
(3) C. Rajgopalachari (4) A.K. Ayyar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

72. जोड्या जुळवा :

	वाहिनी		**वैशिष्ट्य**
(a)	डी.डी. इंडिया	(i)	कला व संस्कृती
(b)	डी.डी. भारती	(ii)	आंतरराष्ट्रीय वाहिनी
(c)	डी.डी. न्यूज	(iii)	प्रेक्षकसंख्येत सर्वोच्च
(d)	डी.डी. नॅशनल	(iv)	द्वैभाषिक वाहिनी

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

Match the columns :

	Channel		**Feature**
(a)	D.D. India	(i)	Art and Culture
(b)	D.D. Bharati	(ii)	International Channel
(c)	D.D. News	(iii)	Top in Viewership
(d)	D.D. National	(iv)	Bilingual Channel

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

www.upscfever.com

73. **विधान (A) :** विकसित होणाऱ्या समाजामध्ये दबावगट हे प्राथमिक अवस्थेत आणि कमकुवतरित्या संघटीत असतात.

कारण (R) : विकसित होणाऱ्या समाजामध्ये सुदृढ पक्षपद्धती हितसंबंधांच्या जोपासनेचे काम करते.

सांकेतिक पर्याय :

(1) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.

(2) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.

(3) (A) बरोबर आहे पण (R) चुकीचे आहे.

(4) (A) चुकीचे आहे पण (R) बरोबर आहे.

Assertion (A) : In developing societies, pressure groups exist in a rudimentary and poorly organized form.

Reason (R) : In developing societies, well-developed party system takes the function of interest articulation.

Codes :

(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not a correct explanation to (A)

(3) (A) is true but (R) is false

(4) (A) is false but (R) is true

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

74. **विधान (A) :** बहुपक्ष पद्धती समाजाचे अधिक चांगले प्रतिनिधित्व करते असे म्हटले जाते.

कारण (R) : अनेकतावादापेक्षा, बहुपक्ष पद्धती ही निवडणूक प्रक्रियेचा परिपाक आहे.

सांकेतिक पर्याय :

(1) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.

(2) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.

(3) (A) बरोबर आहे पण (R) चुकीचे आहे.

(4) (A) चुकीचे आहे पण (R) बरोबर आहे.

Assertion (A) : Multi-party system is said to be more representative of the society.

Reason (R) : Multi - Party System is the consequence of the electoral process rather than of the pluralism.

Codes :

(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not a correct explanation to (A)

(3) (A) is true but (R) is false

(4) (A) is false but (R) is true

---

75. पुढील दोन विधानांचा विचार करा.

www.upscfever.com

(a) पावो क्रिस्टॅटस हे भारताचे राष्ट्रीय फूल आहे.

(b) न्युसिपेरा गारटन हा राष्ट्रीय पक्षी आहे.

आता सांगा :

(1) (a) बरोबर परंतु (b) नाही

(2) (b) बरोबर परंतु (a) नाही

(3) न (a) बरोबर न (b)

(4) (a) व (b) दोन्ही बरोबर

Consider the following two statements :

(a) Pavo cristatus is the national flower of India.

(b) Nucipera gaertn is the national bird of India.

Now state whether

(1) The statement (a) is right but (b) is not

(2) The statement (b) is right but (a) is not

(3) Neither statement (a) is right nor (b)

(4) Both the statements (a) and (b) are right

---

76. कलम-23 मधील 'बिगारी' या संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करणाऱ्या खालील विधानांचा विचार करा :

(a) सक्तीचे श्रम

(b) शारीरिक क्षमतेपलिकडे काम करण्याची सक्ती करणे

(c) अनैच्छिक दास्यत्व

(d) विशिष्ट मालकासाठी काम करणे आणि त्याच्या परवानगीशिवाय अन्यत्र नोकरी न स्विकारणे.

बरोबर विधानांची निवड करा :

(1) केवळ (a) बरोबर आहे. (2) (a) आणि (b) बरोबर आहेत.

(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत. (4) सर्व बरोबर आहेत.

Consider the following statements stating the meaning of the concept of 'Begari' in Article 23 :

(a) Forced labour

(b) To make compulsion to work beyond physical capacity.

(c) Involuntary servitude

(d) To work for a particular master and not to seek employment elsewhere without his permission

Choose the right combination of correct statements :

(1) (a) alone is correct (2) (a) and (b) are correct

(3) (a), (b) and (c) are correct (4) all are correct

www.upscfever.com

77. 'यशदा' खालील पदव्युत्तर पदविकेचे आयोजन करते ;

(a) शहरी व्यवस्थापन

(b) ग्रामीण व्यवस्थापन

(c) बाल कामगार

(d) आपत्ती आणि संकट व्यवस्थापन

पर्यायी उत्तरे :

(1) Only (a) (2) (a) आणि (b)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

'YASHADA' is conducting PG Diplomas in :

(a) Urban Management

(b) Rural Management

(c) Child Labour

(d) Disaster and Crisis Management

Answer Options :

(1) Only (a) (2) (a) and (b)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

78. पुढील दोन वाक्यांचा विचार करा.

पहीले विधान आहे व दुसरे त्याचे कारण दिले आहे.

(a) स्वामी नारायण तीर्थ विद्यापीठ नांदेड येथे स्थापन झाले

(b) 14 जानेवारी 1994 पासून मराठवाडा विद्यापीठाचे नामांतर डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ म्हणून झाले.

(1) (a) बरोबर आहे व (b) त्याचे योग्य कारण आहे

(2) (a) बरोबर आहे व (b) त्याचे योग्य कारण नाही

(3) (a) बरोबर (b) नाही

(4) (b) बरोबर (a) नाही

Consider the following two statements. The first makes an assertion and the second gives the reason therefor.

(a) Swami Ramanand Tirth Marathwada University came into being at Nanded.

(b) From 14th January 1994 Marathwada University Aurangabad was renamed as Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University.

Now state whether : www.upscfever.com

(1) (a) is right and (b) is the reason therefor

(2) (a) is right and (b) is not the reason therefor

(3) (a) right but not (b)

(4) (b) right but not (a)

---

79. राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियानाचा भर खालीलपैकी कोणत्या विषयांवर आहे ?

(1) विज्ञान, गणित, प्रादेशिक भाषा

(2) विज्ञान, इंग्रजी शिक्षण, संगणक

(3) विज्ञान, गणित, संगणक

(4) विज्ञान, गणित, इंग्रजी शिक्षण

The Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan focuses on which of the following subjects ?

(1) Science, Maths, Regional Language

(2) Science, English Education, Computers

(3) Science, Maths, Computers

(4) Science, Maths, English Education

---

80. सर्वोच्च न्यायालयाने मतदारांना इतक्यात काय दिले ?

(1) सर्वोच्च न्यायालयाने नागरिकांना नकारात्मक मतदानाचा हक्क दिला
(2) जर नकारात्मक मते सर्वात अधिक मत मिळवणाऱ्यापेक्षा अधिक असतील तर मतदान खारीज होते
(3) वास्तविक सर्वोच्च न्यायालयाने लोकांना उमेदवारांना नाकारण्याचा हक्क दिला.
(4) वरील तिन्ही बरोबर आहेत.

What has the Supreme Court recently given to the voters ?

(1) The Supreme Court has empowered the citizens to cast a negative vote
(2) If negative votes are more in number than the maximum any candidate has polled, that will nullify the elections
(3) Truly the Supreme Court has bestowed upon the people a right to reject
(4) All the three above

---

81. महागाई भत्याबाबत खालील दोन विधाने विचारात घ्यावी.

(a) केंद्र सरकारी कर्मचारी/निवृत्ती वेतनधारक यांना मिळणारा महागाई भत्ता दर वर्षी 1 जुलै रोजी सुधारित होतो.
(b) अखेरचा जाहीर झालेला वाढीव भत्ता 10% वाढला असून तो 1.7.2013 पासून 90% झाला आहे.

आता सांगा की :

(1) (a) बरोबर (b) नाही (2) (b) बरोबर (a) नाही
(3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर (4) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर नाही

Consider the following two statements about the Dearness Relief :

www.upscfever.com

(a) The rates of Dearness Relief payable to the Central Government employees/persioners are revised every year on 1st July.
(b) The last rise declared was of 10% raising it to 90% effective from 1.7.2013

Now state whether :

(1) (a) is right (b) is not (2) (b) is right (a) is not
(3) Both (a) and (b) are right (4) Neither (a) nor (b) is right

---

82. पुढील कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?

(a) एखादा कायदा अंमलात येण्या अगोदरच्या, त्या कायद्याने प्रतिबंधित केलेल्या कृत्याकरता कोणीही दोषी ठरविले जाऊ शकत नाही
(b) एकाच अपराधाबद्दल एकापेक्षा अधिक वेळा खटला चालवता येत नाही.
(c) कोणीही स्वत:विरुद्ध साक्षीदार होऊ शकत नाही.

पर्याय :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) फक्त (c) (4) वरील सर्व

Which of the following statements is **incorrect** ?

(a) No person can be convicted for an offence committed before the promulgation of the Act prohibiltting that offence
(b) No person shall be prosecuted for the same offence more than once
(c) No person can be a witness against himself

Options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Only (c) (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

83. ओळीने 14 सिनेमाचे रजत महोत्सवी यश प्राप्त करणारा हिंदी चित्रपटातील सिनेकलावंत कोण ?

(1) अमिताभ बच्चन (2) राजकपूर

(3) देवानंद (4) राजेश खन्ना

Which of the following Hindi movie actors has 14 Silver Jubilee movies in succession to his credit ?

(1) Amitabh Bacchan (2) Raj Kapoor

(3) Dev Anand (4) Rajesh Khanna

---

84. अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 अंतर्गत जास्तीत जास्त शिक्षा कोणती आहे ?

(1) पाच वर्ष व दंड (2) सात वर्ष व दंड

(3) जन्मठेप (4) मृत्यूदंड

What is the maximum punishment under the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 ?

(1) Five years and fine (2) Seven years and fine

(3) Life imprisonment (4) Death

---

85. भारताचे राष्ट्रपती म्हणून कोणाचा कालावधी सर्वात कमी होता ?

www.upscfever.com

(1) डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन (2) डॉ. झाकीर हुसेन

(3) श्री. व्ही.व्ही. गिरि (4) डॉ. फक्रुद्दीन अली अहमद

Who had the shortest tenure as the President of India ?

(1) Dr. Sarvapalli Radhakrishnan (2) Dr. Zakin Hussain

(3) Shri. V.V. Giri (4) Dr. Fakhruddin Ali Ahmed

---

86. पुढील विधानांचा विचार करा.

(1) अधिक कर्जबाजारीपणा हे बेकारीचे कारण आहे

(2) अधिक कर्जबाजारीपणा हा बेकारीचा परिणाम आहे

(3) असमान साधनसंपत्ती हे असमान उत्पन्नाचे प्रबळ कारण नाही

(4) आर्थिक प्रगती व लोकसंख्या वाढ या दोन्ही बाबतीत अपयशी ठरल्याने गरीबीचे दुष्टचक्र चालू राहीले आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

Consider the following statements :

(1) The high level of indebtedness is the cause of poverty

(2) The high level of indebtedness is the effect of poverty

(3) Unequal resources is not the major cause for unequal incomes

(4) The failure at both the fronts promotion of economic growth and population control perpetuated the cycle of poverty

Which of the above statements is incorrect ?

---

87. कौटुंबीक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण कायदा 2005 मध्ये असणाऱ्या अधिकारा व्यतिरिक्त भारतीय दंड विधान संहितेच्या खालील कोणत्या कलमाअन्वये देखील पीडित महिलेस तक्रार करता येते ?

(1) 332 (2) 337 - ब (3) 353 (4) 498 - अ

Besides complaint under the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 the victim woman also has the right to file a complaint under which section of the Indian Penal Code ?

(1) 332 (2) 337 - B (3) 353 (4) 498 -A

88. शासकीय गुपिते अधिनियम 1923 च्या पुढील कलमांचा योग्य जोड्या लावा.

(a)	चिथावणी	(i)	कलम 11
(b)	सर्च वारंट	(ii)	कलम 15
(c)	कंपनीने केलेले गुन्हे	(iii)	कलम 9
(d)	हेरगिरीची शिक्षा	(iv)	कलम 3

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iii),	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(4)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

www.upscfever.com

Match the following sections of the Official Secrets Act, 1923 :

(a)	Incitements	(i)	Section 11
(b)	Search warrants	(ii)	Section 15
(c)	Offences by companies	(iii)	Section 9
(d)	Penalty for spying	(iv)	Section 3

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iii),	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(4)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

89. 'नागपूर करारा' बाबत खालीलपैकी कोणते विधान **असत्य** आहे ?

(1) विधिमंडळाचे किमान एक अधिवेशन नागपूर येथे घ्यावे.
(2) मुंबई उच्च न्यायालयाचे खंडपीठ नागपूर येथे असावे.
(3) सरकारी नोकऱ्यात लोकसंख्येच्या प्रमाणात भरती करावी.
(4) मराठवाड्यातील काँग्रेस नेत्यांचा 'नागपूर करारास' विरोध होता.

Which of the following statements regarding 'Nagpur Pact' is **incorrect** ?

(1) At least one session of Legislature should be held of Nagpur.
(2) Bench of Bombay High Court should be at Nagpur.
(3) Recruitment in Government service should be proportionate to population.
(4) The Congress leaders from Marathwada opposed the 'Nagpur Pact'.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

90. शेतकरी कामगार पक्षाची पाळेमुळे कोणत्या चळवळीत दिसून येतात ?

(a) सत्यशोधक चळवळ (b) लोकहितवादी चळवळ

(c) ब्राह्मणेतर चळवळ (d) भूदान चळवळ

वरील पर्यायापैकी योग्य ते निवडा :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (c) आणि (d) (4) (a) आणि (c)

Peasants and Workers party's roots are found in which of the following movements ?

(a) Satyashodhak Movement (b) Lokhitwadi Movement

(c) Non - Brahmin Movement (d) Bhoodan Movement

Choose the correct option :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) (a) and (c)

---

91. भारतीय संविधानाच्या कलम 356 च्या विषयी अनेक वादविवाद उत्पन्न झाले आहेत. खालीलपैकी कोणत्या विषयाशी या कलमाचा संबंध असल्याने ते विवादास्पद ठरते ?

(1) राज्याराज्यात पाण्याचे वाटप

(2) राज्यांना आर्थिक बाबींमध्ये अधिक स्वायत्तता

(3) राज्यांमध्ये राष्ट्रपती राजवट लागू करणे.

www.upscfever.com

(4) काश्मिरचा दर्जा

Article 356 of the Constitution has generated lots of debate because it deals with :

(1) Inter - State Water Disputes

(2) Greater autonomy for states in financial matters

(3) Declaration of President's rule in a state

(4) Status of Kashmir

---

92. **विधान (A) :** भारतात राज्यसभेचे सदस्य अप्रत्यक्ष पद्धतीने निवडले जातात.

कारण (B) : राज्यसभा लोकांपेक्षा राज्यांचे प्रतिनिधित्व करते.

(1) (A) आणि (B) बरोबर आहेत. (B) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे.

(2) (A) आणि (B) बरोबर आहेत. पण (B) हे (A) चे स्पष्टीकरण नाही.

(3) (A) बरोबर आहे पण (B) चूक आहे.

(4) (A) चूक आहे पण (B) बरोबर आहे.

Statement (A) : India's council of state is indirectly elected.

Reason (B) : Council of states represents the state rather than the population :

(1) (A) and (B) are true. (B) is correct explanation of (A)

(2) (A) and (B) are true. (B) is not the explanation of (A)

(3) (A) is true. But (B) is false.

(4) (A) is false but (B) is true.

---

93. जर आपण राष्ट्रीय उत्पन्नाचा ढोबळमानाने कल पाहिला तर प्राथमिक उद्योगांचा (भागाचा) सहभाग 1950-51 च्या जी.डी.पी. च्या 55.4% पासून 2008-09 मध्ये 16.9% पर्यंत उतरलेला आढळतो. प्राथमिक उद्योगाचे तीन सहभागी : कृषी, वने व मत्स्य व्यवसाय कसे राहिले ?

(1) वने व मत्स्य व्यवसाय जवळपास त्याच स्तरावर राहून कृषी क्षेत्रात झपाट्याने उतरण.
(2) वने जवळपास त्याच स्तरावर राहून कृषी व मत्स्य व्यवसायात झपाट्याने उतरण.
(3) मत्स्य व्यवसाय त्याच स्तरावर राहून कृषी व वने क्षेत्रात झपाट्याने उतरण.
(4) कृषी, वने व मत्स्य व्यवसायात नियमित सावकाश उतरण.

If we consider broad trends in distribution of national income the share of the primary sector has declined from 55.4 percent of GDP in 1950-51 to 16.9° percent in 2008 -09. How did the three components of the primary sector : agriculture, forestry and fishery behave during the period ?

(1) Rapid fall in the share of agriculture; the forestry and fishery remaining nearly constant
(2) Rapid fall in the share of agriculture and fishery; forestry remaining nearly constant
(3) Rapid fall in the share of agriculture and forestry; fishery remaining nearly constant
(4) Steady fall in the share of all the three agriculture, forestry and fishery

---

94. जोड्या लावा.

www.upscfever.com

	'अ'		'ब'
(a)	MIDA	(i)	1972
(b)	YASHADA	(ii)	1982
(c)	LBSNAA	(iii)	1959
(d)	NAA	(iv)	1990

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)

Match the Pairs :

	A		B
(a)	MIDA	(i)	1972
(b)	YASHADA	(ii)	1982
(c)	LBSNAA	(iii)	1959
(d)	NAA	(iv)	1990

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

95. सार्वजनिक सेवेच्या (public employment) अनुषंगाने भारतीय राज्य घटनेच्या तरतुदीनुसार खालीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(a) संसद कायदा करुन सार्वजनिक नोकऱ्यांकरीता, एखाद्या राज्यात अथवा केंद्रशासित प्रदेशात वास्तव्य कालावधीची अट घालू शकते.

(b) राज्य शासन त्यांचे राज्यातील सार्वजनिक सेवेतील नोकऱ्याकरीता राज्यातील किमान रहिवासाची अट कायदा करुन घालू शकते.

(c) नागरिकांचे मागासवर्गीय गट, ज्यांना सार्वजनिक सेवेत पुरेसे प्रतिनिधित्व नाही, त्यांच्या पदोन्नतीकरीता आरक्षण ठेवता येते.

(d) एखाद्या विशिष्ट वर्षातील भरावयाच्या एकूण जागांच्या कमाल 50 टक्के जागा आरक्षित करण्याच्या मर्यादेमध्ये त्यापूर्वीच्या वर्षात रिक्त राहिलेल्या आरक्षित जागाही विचारात घ्याव्या लागतात.

(1) (a), (b) (2) (a), (d) (3) (a), (b), (c), (d) (4) (a)

www.upscfever.com

Which of the following statements are **true** with respect to public employment under the Constitution of India ?

(a) Parliament may make a law prescribing any requirement as to the residence within the state or union territory as a precondition for public employment in a particular state or union territory.

(b) Any State Government in India can make a law providing for requirement as to the residence within the state for the public employment under its authority.

(c) Reservation in promotion may be made in favour of any backward classes of citizens not adequately represented in the services under the state.

(d) Backlog in reservations from the previous year needs to be considered together with the reserved vacancies of the year in which they are being filled up for determining the 50% ceiling on reservation seats of that year.

(1) (a), (b) (2) (a), (d) (3) (a), (b), (c), (d) (4) (a)

96. जनप्रतिनिधित्व (सुधारणा) अधिनियम 2009 नुसार :

(a) 'एक्झिट पोल' चे निष्कर्ष मतदानाच्या शेवटच्या दिवसापासून पाच दिवसानंतर प्रसारित करता येतील.

(b) निवडणूक आयोगाने नेमणूक केलेल्या सरकारी अथवा बिगर सरकारी कर्मचाऱ्यांना भ्रष्टाचारी कारवायांच्या व्याख्येत आणले गेले आहे.

अचूक पर्यायी उत्तरे निवडा :

(1) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर (2) (a) आणि (b) दोन्ही चूक

(3) फक्त (a) बरोबर (4) फक्त (b) बरोबर

The Representation of Peoples (Amendment) Act, 2009 states :

(a) That results of Exit Polls should be declared only after five days from the last polling day.

(b) That all officials, whether in government service or not, appointed by Election Commission are brought within the scope of corrupt practice.

Choose the correct option :

(1) Both (a) and (b) are true (2) Both (a) and (b) are false

(3) Only (a) is true (4) Only (b) is true

---

www.upscfever.com

97. खालीलपैकी कोणती 74 व्या घटना दुरुस्तीची उद्दिष्ट्ये आहेत ?

(a) लोकशाही, लोकशाही विकेंद्रीकरण सामर्थ्यशाली करणे.

(b) नागरी समाजाचा सहभाग वाढविणे

(c) नागरी स्थानिक संस्था हा विषय समवर्ती सूचीत टाकणे

(d) नागरी स्थानिक संस्थांवर राज्य शासनाचे प्रभावी नियंत्रण प्रस्थापित करणे.

(e) नागरी स्थानिक संस्था आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व स्वयंपूर्ण बनविणे

वरीलपैकी कोणती उद्दिष्ट्ये **बरोबर** आहेत ?

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (c), (d) (3) (a), (b), (e) (4) (a), (b), (d), (e)

Which of the following are the objectives of 74th Constitutional Amendment ?

(a) To strengthen the Democracy and Democratic decentralisation

(b) To increase the participation of Civil society

(c) To include the subject of Urban Local Government into the concurrent list

(d) To bring local governments under the control of State Government

(e) To empower them economically and make them self reliant

Which of the objectives given above are **correct** ?

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (c), (d) (3) (a), (b), (e) (4) (a), (b), (d), (e)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

98. दिनांक 23 डिसेंबर 1993 रोजी सुरु केल्या गेलेल्या स्थानिक क्षेत्र विकास योजना (लोकल एरिया डेव्हलपमेंट स्कीम) खासदारांना स्वत:च्या मतदान क्षेत्रात स्थानिक निकड/गरजा लक्षात घेऊन शिफारस करावयाची कामे. बाबत पुढील विधानांचा विचार करा :

(a) ही एक योजनेत्तर योजना आहे.

(b) जेव्हा ही योजना सुरु केली गेली होती प्रत्येक खासदाराकरीता रु. 5 लाख रक्कम ठेवली गेली होती.

(c) आता ही रक्कम प्रती खासदार रु. 5 कोटी आहे.

(d) रक्कम lapsable निश्चित काळात अखर्चित राहिल्यास नंतर मिळत नाही तत्वावर मिळते.

(e) जिल्हा प्रशासन योजनेवर नियंत्रण ठेवते.

(f) नामनिर्देशित सदस्य देशात कुठेही कार्ये सुचवू शकतात

(g) निरंतर राहणारी मालमत्ता निर्माण करण्यावर भर असतो

(h) खासदार सामाजिक पायाभूत सुविधा व सार्वजनिक उपयोगाच्या इमारतींची कामे सुचवू शकतात.

वरीलपैकी कोणती विधाने **चुकीची** आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) फक्त (e) (3) फक्त (f) (4) फक्त (h)

Consider the following statements about the Member of Parliament Local Area Development scheme launched on 23rd December 1993 to enable members of Parliament to recommend works based on locally felt needs in their constituencies.

www.upscfever.com

(a) It is a non - plan scheme

(b) When launched an amount of Rs 5 Lakh per MP was allotted

(c) Now the amount per MP is Rs 5 crore

(d) The funds are released on lapsable basis

(e) The monitoring is done by District Authorities

(f) Nominated members can recommend works any where in the country

(g) Creation of durable assets is given priority

(h) MP can recommend community infrastructure and public utility building works

Which statements amongst the above are **incorrect** ?

Answer Options :

(1) (a) and (d) (2) only (e) (3) only (f) (4) only (h)

---

99. स्त्रियांच्या स्थानाबाबत पुढील कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) वैदिक काळात स्त्रियांचे स्थान पुरुषांपेक्षा श्रेष्ठ होते.

(2) मातृसत्ताक पद्धती काही ठिकाणी चालू होती

(3) मनूस्मृतीचा परिणाम म्हणून स्त्रियांवर बंधने लादली गेली

(4) कामाच्या विभाजनाचे तत्व मान्य केल्यापासून स्त्रियांच्या स्थानात बदल पडला.

Which of the following statements about the Womens Position is **incorrect** ?

(1) In Vedic Period women enjoyed higher position than men

(2) Matriarchal system existed in some areas

(3) Restrictions were imposed on women as an impact of Manu Smruti

(4) As the concept of division of labour got accepted the position of women changed

---

100. महानगरपालिकेची अनिवार्य व ऐच्छिक कामे यांचा क्रम ओळखा :

(a) रस्ते व सार्वजनिक स्थळांची स्वच्छता

(b) उद्याने व पोहण्याचे तलाव यांची सोय करणे

(c) वृक्षारोपण व क्रिडांगणे

(d) प्राथमिक शिक्षणाची सोय करणे

(e) रुग्णवाहिका सेवा उपलब्ध करणे

(f) गटार व्यवस्था व सार्वजनिक स्वच्छतागृहांची उभारणी व निगराणी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) - अनिवार्य, (b) - ऐच्छिक, (c) - ऐच्छिक, (d) - अनिवार्य, (e) - ऐच्छिक (f) - अनिवार्य

(2) (a) - अनिवार्य, (b) - ऐच्छिक, (c) - अनिवार्य, (d) - ऐच्छिक, (e) - अनिवार्य, (f) - अनिवार्य

(3) (a) - ऐच्छिक, (b) - ऐच्छिक, (c) - अनिवार्य, (d) - अनिवार्य, (e) - अनिवार्य, (f) - ऐच्छिक

(4) (a) - ऐच्छिक, (b) - अनिवार्य, (c) - ऐच्छिक, (d) - ऐच्छिक, (e) - ऐच्छिक, (f) - अनिवार्य

www.upscfever.com

Identify the sequence of obligatory and optional functions of Municipal Corporation.

(a) Cleaning of Roads and Public Places

(b) To provide facilities of Gardens and Swimming pools

(c) Tree plantation and play grounds

(d) To provide facilities of primary education

(e) To provide the facilities of Ambulances

(f) Drainage system and construction and maintenance of the public toilets

Answer Options :

(1) (a) - obligatory, (b) - optional, (c) - optional, (d) - obligatory, (e) -optional, (f) - obligatory

(2) (a) - obligatory, (b) - optional, (c)- obligatory, (d) - optional, (e) - obligatory, (f) - obligatory,

(3) (a) - optional, (b) - optional, (c) - obligatory, (d) - obligatory, (e) - obligatory, (f) -optional

(4) (a) - optional, (b) - obligatory, (c) - optional, (d) - optional, (e) - optional, (f) - obligatory

101. खालीलपैकी कोणती विधाने भारतीय राज्य घटनेतील तरतुदीनुसार कोणताही व्यवसाय करण्याच्या अथवा कोणताही धंदा, व्यापार करण्याच्या मूलभूत अधिकाराच्या अनुषंगाने **खरी** आहेत ?

(a) कोणताही व्यवसाय, धंदा, व्यापार करण्याकरीता नागरिकाकडे सुयोग्य औद्योगिक अथवा व्यावसायिक अर्हता असणे अनिवार्य करण्याचा अधिकार राज्य संस्थेला आहे.

(b) राज्य शासनाची एखादी संस्था एखादा व्यापार उद्योग करीत असेल तर तो करण्यापासून नागरिकाला वंचित करता येण्याचा अधिकार राज्यसंस्थेला असेल.

(c) अशी कोणतीही बंधने कायदा करुनच नागरिकावंर लादता येईल.

(d) अशी बंधने प्रशासकीय आदेशाद्वारेही लादता येतील.

पर्याय उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (c), (d) (3) (a), (b), (c) (4) (a), (b), (c), (d)

Which of the following statements are **true** regarding a fundamental right to practices any profession or to carry on any occupation, business or trade by any citizen ?

(a) State may make a law making it obligatory that a citizen should possess appropriate professional or technical qualifications for practising any profession or carry on any occupation, trade or business.

(b) Citizen can be restricted to carry on any trade, business or service if it is being practised by a corporation owned by the state

(c) These restrictions can be put by the state only by making a law

www.upscfever.com

(d) The restrictions can be imposed by the State by an administrative order as well.

Answer Options :

(1) (a), (b) (2) (c), (d) (3) (a), (b), (c) (4) (a), (b), (c), (d)

---

102. शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, 2009 संदर्भात खालील विधाने पहा आणि योग्य पर्याय निवडा :

(a) प्रत्येक मुलाला माध्यमिक शिक्षणाचा मूलभूत हक्क आहे असे हा अधिनियम सुचवतो.

(b) शिक्षण हे समाधानकारक आणि समानतेच्या दर्जाचे असावे.

(c) अनौपचारिक शाळांमधेही ते देता येईल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत (2) फक्त (b) बरोबर आहे

(3) (a) आणि (c) बरोबर आहेत (4) (b) आणि (c) बरोबर आहेत

Consider the following statements regarding the Right to Education Act, 2009 and choose the correct option given below :

(a) It implies that every child has a right to secondary education.

(b) Education should be of satisfactory and equitable quality.

(c) It can be imparted in informal schools as well

Answer Options :

(1) (a) and (b) are true (2) only (b) is true

(3) (a) and (c) are true (4) (b) and (c) are true

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

103. पायाभूत व जड उद्योगावर भरीव खर्च व सार्वजनिक क्षेत्र वाढीवर जोर कुठपर्यंत चालू होता ?

(1) तिसरी योजना (2) पाचवी योजना (3) आठवी योजना (4) दहावी योजना

The emphasis on growing public sector with massive investments in basic and heavy industries continued till :

(1) Third Plan (2) Fifth Plan (3) Eighth Plan (4) Tenth Plan

---

104. खालील विधान वाचून अचूक पर्याय निवडा.

विधी मंत्रालयाने तयार केलेला मसूदा कच्चा असल्याचे कारण देत प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता वाढविणारे विधेयक मे 1975 मध्ये सभापतींना विरोधकांनी रद्द करण्याची आवश्यकता पटवून दिली. अशा उदाहरणांचे वर्णन कशा प्रकारे केले जाते ?

(1) विधीमंडळाची सक्रियता (2) आत्यंतिक विधीवाद
(3) कार्यकारी मंडळाची सक्रियता (4) प्रशासकीय सक्रियता

Read the statement and select the correct option.

In May 1975, the opposition persuaded the speaker to withdraw a Bill aimed at extending preventive detention because the Ministry of Law had drafted it poorly. Such incidences are considered as :

(1) Legislative activism (2) Excessive legalism
(3) Executive activism (4) Administrative activism

---

www.upscfever.com

105. खालील विधाने पहा :

(a) काहींच्या मते आसाम हा शब्द संस्कृत शब्द असोमा म्हणजे अद्वितीय पासून आला आहे.

(b) काही इतरांच्या मते तो अहोमस् ज्यांनी या क्षेत्रावर इंग्रज येण्यापूर्वी 600 वर्षे राज्य केले त्यांच्यापासून आला आहे.

आता सांगा की :

(1) (a) अधिक लोकांना मान्य आहे
(2) (b) अधिक लोकांना मान्य आहे
(3) दोन्ही लोकांना सारखेच मान्य आहे
(4) कोणतेही विधान मान्य करण्यासारखे नाही

Consider the following statements :

(a) The word Assam as per some is derived from Sanskrit word Asoma meaning peerless or unparalleled

(b) Some others say the term has come form Ahoms who ruled the land for about six hundred years prior to its annexation by the British.

Now state whether :

(1) (a) is more widely accepted
(2) (b) is more widely accepted
(3) Both are equally acceptable
(4) Neither of the statements is acceptable

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

106. मूलभूत अधिकार सामान्यतः राज्यसंस्थेच्या अनिर्बंध व्यवहारापासून नागरिकांना संरक्षण देतात. खालीलपैकी कोणते अधिकार त्याही पुढे जाऊन व्यक्तीला इतर नागरिकांच्या व्यवहारापासून संरक्षण पुरवतात ?
योग्य पर्याय निवडा :

(a) कलम 14
(b) कलम 15 (1)
(c) कलम 15 (2)
(d) कलम 16
(e) कलम 17
(f) कलम 22 (1)
(g) कलम 23

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (d), (f) (3) (c), (e), (g) (4) (e), (f), (g)

The Fundamental Rights primarily protect individuals from arbitrary state action. Which one of the following goes beyond and protects individual against the action of other private citizens ? Select the correct option :

(a) Article 14
(b) Article 15 (1)
(c) Article 15 (2)
(d) Article 16
(e) Article 17
(f) Article 22 (1)
(g) Article 23

Answer Options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (d), (f) (3) (c), (e), (g) (4) (e), (f), (g)

www.upscfever.com

107. नगरपरिषदेच्या एखाद्या वॉर्डातील मद्यविक्रीची अनुज्ञप्ती रद्द (दारूबंदी) करण्यासंबंधी खालीलपैकी कोणत्या तरतूदी चुकीच्या आहेत ?

(a) संबंधीत वॉर्डातील 25% पेक्षा कमी नसलेल्या महिला मतदारांनी अर्ज केला पाहिजे.
(b) सदरहू अर्जाची छाननी अधिक्षक राज्य उत्पादन शुल्क यांचेकडून केली जाईल.
(c) जिल्हाधिकाऱ्यांच्या आदेशानुसार गुप्त मतदान घेतले जाईल.
(d) जर मद्यविक्रीची अनुज्ञप्ती रद्द करण्याच्या बाजूने मतदान झाल्यास तसा आदेश जिल्हाधिकारी देतील.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त
(2) (b) फक्त
(3) (c) आणि (d)
(4) वरील पैकी एकही नाही

Which of the following provisions for cancellation of sales permit of liquor in some ward of the Municipal Council is /are NOT correct ?

(a) Not less than 25% women voters from same ward have to apply
(b) This application is scrutinised by the Superintendent, State Excise
(c) Secret voting is conducted by the order of District Collector
(d) If the majority vote is in favour of cancellation of sales permit of liquor, the District Collector gives such an order

Answer Options :

(1) (a) only
(2) (b) only
(3) (c) and (d)
(4) None of the above

108. जिल्हाधिकारी पदाची निर्मिती भारतात कोणत्या वर्षी झाली ?

(1) 1772 (2) 1858 (3) 1861 (4) 1907

Name the year when the institution of Collector was created in India ?

(1) 1772 (2) 1858 (3) 1861 (4) 1907

---

109. क्रिकेटची एक विचित्र खासियत म्हणचे खेळपट्टीची लांबी विशिष्टपणे 22 यार्डची राहते परंतु पटांगणाचा आकार निश्चित राहत नाही.

(a) खेळ मैदान ॲडिलेडसारखे गोल असू शकते

(b) खेळ मैदान चेपॉकसारखे अंडाकृती असू शकते

वरील दोन विधानांपैकी कोणते **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) न (b) (4) दोन्ही (a), (b)

A curious characteristic of cricket is that the length of the pitch is specified 22 yards but the size or shape of the ground is not :

(a) Grounds can be circular as in Adelade

(b) Grounds can be oval as in Chepauk

Which of the above two statements are/is correct ? www.upscfever.com

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) or (b) (4) Both (a), (b)

---

110. भारतामध्ये सर्व कुटुंब, खाजगी सांघिक क्षेत्र आणि सार्वजनिक क्षेत्र हे अंतर्गत बचतीचे तीन स्रोत आहेत. सन 1980 ते 2012 च्या दरम्यान, एकूण स्थूल अंतर्गत बचतीमध्ये वरील प्रत्येकाचा किती हातभार होता ?

	(a) सर्व कुटुंब	(b) खाजगी सांघिक क्षेत्र	(c) सार्वजनिक क्षेत्र
(1)	40%	30%	30%
(2)	30%	20%	50%
(3)	75%	15%	10%
(4)	50%	20%	30%

Domestic Savings come from three sources, viz. households, the private corporate sector and the public sector in India.

Between 1980 to 2012 nearly how much did each one of them contribute to the gross domestic savings ?

	(a) Households	(b) Private Corporate	(c) Public Sector
(1)	40%	30%	30%
(2)	30%	20%	50%
(3)	75%	15%	10%
(4)	50%	20%	30%

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

111. पुढील कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) उपराष्ट्रपतींच्या निवडणूकीतून उद्‌भवणाऱ्या मुद्यांबाबत सर्वोच्च न्यायालय चौकशी करू शकते.
(2) उपराष्ट्रपतींच्या निवडणुकीतून उद्‌भवणाऱ्या मुद्यांसंदर्भात राष्ट्रपतींचा निर्णय अंतिम असतो.
(3) उपराष्ट्रपतींची निवडणूक अग्राह्य ठरल्यास अशा घोषणेपर्यंत केलेली कर्तव्ये अग्राह्य ठरत नाहीत.
(4) उपराष्ट्रपतींच्या निवडणुकीसंबंधी कोणत्याही बाबीचे कायद्याद्वारे विनियमन संविधानास अधीन राहून संसदेस करता येते.

Which of the following statements is **incorrect** ?

(1) The Supreme Court inquires into the matters arising out of election of a Vice President
(2) The decision of the President in the matters arising out of election of a Vice President is final
(3) If election of a Vice President is declared void acts done by incumbent until such a declaration do not get invalidated
(4) Parliament can regulate any matter connected with the election of a Vice President subject to provisions of the constitution

---

112. आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धांत प्राविण्य मिळवणाऱ्यांना व त्यांच्या प्रशिक्षकांना विशेष रोख पारितोषिके दिली जातात. उदाहरणार्थ ऑलिम्पिक्स मध्ये सुवर्ण, रजत व कांस्य पदके मिळवणाऱ्यांना रु. 50 लाख व रु. 30 लाख व रु. 20 लाख अनुक्रमे दिले जातात.

www.upscfever.com

आता पुढील विधाने पहा.

(a) स्पर्धेच्या निकटतम आधी 240 दिवस प्रशिक्षण पदके जिंकणाऱ्यास दिले गेले असल्यास प्रशिक्षकास रोख बक्षिस दिले जाते.
(b) पदक जिंकणाऱ्या स्पर्धकास मिळणाऱ्या रक्कमेच्या 25% रक्कम प्रशिक्षकास दिली जाते.

पर्याय उत्तरे :

(1) (a) बरोबर आहे (b) बरोबर नाही
(2) (b) बरोबर आहे (a) बरोबर नाही
(3) दोन्ही बरोबर आहेत
(4) कोणतेही बरोबर नाही

Special Cash awards are given to winners in International Sports events and their coaches for example for winning Gold Silver and Bronze Medal in Olympics Rs 50 lakhs, Rs 30 lakhs and Rs 20 lakhs respectively are given to the winners :

Now consider the following :

(a) Cash awards are given to coaches who have trained the medal winners for atleast 240 days immediately preceding the tournament
(b) Award money to a coach is 25% of the award money given to the sports person coached

Answer Options :

(1) (a) is right (b) is not
(2) (b) is right (a) is not
(3) both are right
(4) neither is right

---

113. एका विशिष्ट मूलभूत कर्तव्याच्या अंमलबजावणीसाठी पूरक ठरतील अशा सर्वोच्च न्यायालयापुढील 138 निवाड्यांचा उल्लेख मूलभूत कर्तव्यांविषयीच्या वर्मा आयोगाने केला आहे. खाली नमूद केलेल्या मूलभूत कर्तव्यांपैकी कोणत्या मूलभूत कर्तव्याचा उल्लेख यासंदर्भात समितीने केला आहे ?

(1) संविधानाचे पालन करणे आणि त्याचे आदर्श व संस्था, राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीत यांचा आदर करणे.

(2) भारतातील जनतेमध्ये सामंजस्य आणि बंधुभाव वाढीला लावणे.

(3) नैसर्गिक पर्यावणाचे संरक्षण करून त्यात सुधारणा करणे.

(4) 6 ते 14 वयोगटातील बालकास शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देणे.

The Verma Committee on Fundamental Duties has cited as many as 138 Supreme Court cases that facilitate the enforcement of a particular fundamental duty. Which Fundamental Duty from among the following has been referred to by the Committee in this context ?

(1) To abide by the Constitution and respect its ideals and institutions the National Flag and the National Anthem.

(2) To promote harmony and the spirit of common brotherhood amongst all the people of India.

www.upscfever.com

(3) To protect and improve the natural environment.

(4) To provide opportunities of education to child between the age of 6 and 14 years.

---

114. कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(1) प्रती वर्षी 12 पेक्षा अधिक अर्जुन पारितोषिके दिली जात नाहीत.

(2) प्रती वर्षी 5 पेक्षा अधिक ध्यानचंद पारितोषिके दिली जात नाहीत.

(3) प्रती वर्षी 3 पेक्षा अधिक द्रोणाचार्य पारितोषिके दिली जात नाहीत.

(4) वरील एकही नाही

Which statement is **correct** ?

(1) Not more than 12 Arjuna awards are given every year

(2) Not more than 5 Dhyanchand awards are given every year

(3) Not more than 3 Dronacharya awards are given every year

(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

115. खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) सच्चर आयोग हा अल्पसंख्यांकांच्या सामाजिक, आर्थिक आणि शैक्षणिक स्थितीचा अभ्यास करण्यासाठी नेमला होता.

(b) राष्ट्रीय मुक्त शाळा संस्थेशी मदरशांना जोडण्याचा प्रस्ताव आहे.

(c) मदरशांमधून प्राप्त केलेली शैक्षणिक पात्रता ही अलिगढ मुस्लिम विद्यापीठ प्रवेशाकरता ग्राह्य धरते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (c) आणि (a) (3) (a) आणि (b) (4) (b) आणि (c)

Which of the following are **true** ?

(a) Sachar Committee was established to study social, economic and educational status of minority communities.

(b) There is a proposal to link Madrassas with the National Institute for Open Schooling

(c) Aligarh Muslim University recognises qualifications from Madrassas for the purpose of enrolment.

Answer Options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (c) and (a) (3) (a) and (b) (4) (b) and (c)

---

116. राज्य मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांच्या संख्येबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :
www.upscfever.com

(a) 91 व्या घटनादुरुस्तीच्या तरतूदीनुसार मंत्र्यांच्या संख्येवर मर्यादा आली.

(b) विधानसभेच्या एकूण सभासद संख्येच्या 15% पेक्षा जास्त नसावी

(c) विधिमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांच्या एकूण सभासद संख्येच्या 15% पेक्षा जास्त नसावी

(d) मुख्यमंत्र्यासह 12 पेक्षा कमी नसावी.

(e) मुख्यमंत्र्याशिवाय 12 पेक्षा कमी नसावी.

वरीलपैकी कोणती विधाने **चुकीची** आहेत ?

(1) (a), (b), (d) (2) (c), (d) (3) (c), (e) (4) (a), (c), (e)

Consider the following statements regarding the number of Ministers in the State Council of Ministers :

(a) The 91 st Constitutional Amendment makes a provision of ceiling on the number of Ministers

(b) Shall not exceed 15% of the total number of members of the Legislative Assembly

(c) Shall not exceed 15% of the total number of members of both the Houses of the Legislature

(d) It shall not be less than 12 including the Chief Minister

(e) It shall not be less than 12 excluding the Chief Minister

Which of the statements given above are **not** correct ?

(1) (a), (b), (d) (2) (c), (d) (3) (c), (e) (4) (a), (c), (e)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

117. खालील विधाने पहा :

(a) राष्ट्रीय पक्ष म्हणून दर्जा मिळवण्यासाठी, निवडणूक आयोगाने, सध्याच्या अटींबरोबरच, 2005 साली अजून एक अट ठेवली, ज्याद्वारे एखाद्या पक्षाला कमीत कमी चार राज्यांमध्ये राज्यस्तरीय पक्ष म्हणून मान्यता मिळायला हवी.

(b) कमीत कमी 8 राज्यांमध्ये, एकूण मतदानाच्या 4% मते मिळायला हवीत, अशी आधीची अट होती.

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a) बरोबर आहे
(2) (b) बरोबर आहे
(3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत
(4) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर नाहीत

Consider the following statements :

(a) In addition to existing conditions, the Election Commission in 2005 introduced one more condition that a party has to be recognised as state party in a minimum of four states to be eligible for the National Party status.

(b) The earlier norm was to secure 4% of total votes polled in a minimum of 8 states. Choose the correct option :

(1) (a) is true
(2) (b) is true
(3) Both (a) and (b) are true
(4) Both (a) and (b) are false

www.upscfever.com

118. पुढील दोन विधानांचा विचार करा :

(a) प्रथमत: क्रिकेट बॅट त्याच आकाराचा होती की जशी काही हॉकीस्टिक-तळाशी बाहेरच्या बाजूने वाढलेली.

(b) असा आकार अशा करता होता की चेंडू खांद्याखालून फेकला जायचा व असा आकार बल्लेबाजाला चेंडू टोलवायला योग्य व्हायचा.

आता सांगा की :

(1) (a) बरोबर परन्तु (b) नाही
(2) (b) बरोबर परन्तु (a) नाही
(3) कोणताही पर्याय बरोबर नाही
(4) दोन्ही पर्याय बरोबर

Consider the following two statements :

(a) Initially the cricket bat was roughly of the same shape as a hockey stick curving outwards at the bottom

(b) That was so because the ball was bowled underarm and such a shape gave batsman the best chance of hitting the ball

Now state whether :

(1) (a) is right, (b) is not
(2) (b) is right, (a) is not
(3) Neither (a) nor (b) is right
(4) both are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

119. निर्वाचन आयोगाची रचना आणि कार्य यातील उणिवांबाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा :

(a) मुख्य निर्वाचन आयुक्तांच्या पात्रता अटीबाबत राज्यघटनेत तरतूद नाही.

(b) मंत्रिमंडळाच्या सल्ल्यानुसार कृती करताना राष्ट्रपतींकडून राजकीय योग्यतेच्या आधारावर व्यक्तीची नियुक्ती होऊ शकते.

(c) प्रादेशिक निवडणूक आयुक्तांची संख्या आणि पात्रता अटीबाबत घटनेत तरतूदी नाहीत.

(d) आपल्या सचिवालयातील कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती आणि सेवाअटीबाबत नियम करण्याचा अधिकार आयोगाला नाही.

बरोबर उत्तरांची योग्य जुळणी करा :

(1) केवळ (a) बरोबर आहे. (2) (a) आणि (b) बरोबर आहेत

(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत. (4) सर्व बरोबर आहेत.

Consider the following statements about the flaws in the composition and working of the Election Commission :

(a) Constitution is silent about the qualifications of the Chief Election Commissioner.

(b) The President while acting on the advice of Council of Ministers may appoint a person on the basis of political considerations.

(c) The Constitution is silent about the number and qualifications of Regional Election Commissioners.

(d) Commission has no right to recruit and regulate the conditions of service of its secretarial staff.

Choose the right combination of correct statements :

www.upscfever.com

(1) (a) alone correct (2) (a) and (b) are correct

(3) (a), (b) and (c) are correct (4) All are correct

---

120. माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम 2000 च्या तरतूदींचे उल्लंघन करणारी एखादी कंपनी असली तर त्याकरिता :

(a) ती कंपनी जबाबदार असेल व शिक्षेस पात्र असेल.

(b) त्या कंपनीचा व्यवसाय करण्यास जबाबदार असलेल्या व्यक्तीने त्या बाबीकडे दुर्लक्ष केले असल्यास तोही जबाबदार ठरेल व शिक्षेस पात्र असेल.

(c) त्या कंपनीचा व्यवसाय करण्यास जबाबदार असलेल्या व्यक्तीने मुकानुमती दिली असल्यास तो जबाबदार ठरेल व शिक्षेस पात्र असेल.

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

If a person committing a contravention of any of the provisions of the Information Technology Act 2000 is a Company then :

(a) The Company shall be guilty of the contravention and shall be liable to be proceeded against the punished accordingly.

(b) If the contravention is attributable to neglect on the part of the person responsible for conduct of business of the company he shall be liable to be proceeded against and punished accordingly

(c) If a person responsible for conduct of business of the Company has by sufferance allowed the act of contravention he shall be liable to be proceeded against and punished accordingly

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

121. संविधानाच्या प्रारंभी भारताचा नागरिक होण्याकरता कोणती अट आवश्यक नव्हती ?

(1) भारतात अधिवास आणि

(2) भारतात जन्म किंवा

(3) माता व पितांचा भारतात जन्म किंवा

(4) अशा प्रारंभापूर्वी किमान 5 वर्षे भारतात सामान्यत: निवास

At the commencement of the constitution what condition was not neccesary to be a citizen of India ?

(1) Domicile of India and

(2) Born in India or

(3) Whose parents were born in India or

(4) Ordinarily resident of India for not less than 5 years immediately preceding such commencement

---

122. खालीलपैकी कोणती संस्था भारतातील नागरी स्थानिक संस्था **नाही** ?

(1) महानगर पालिका (2) संघ (कम्यून)

(3) अधिसूचित क्षेत्र समिती (4) नगर क्षेत्र समिती

Which of the following is **NOT** an Urban Local Institution in India ?

www.upscfever.com

(1) Municipal Corporation (2) The Commune

(3) Notified Area Committee (4) Town Area Committee

---

123. पंचायत राज्यासंबंधी विभागीय आयुक्तांना असलेल्या अधिकारांबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

(1) संबंधित संस्थेची सभा बोलावू शकतात.

(2) संस्थेच्या स्थावर मालमत्तेची, कार्यक्रमांची तपासणी व पाहणी करण्याचा त्यांना अधिकार आहे.

(3) वाजवीपेक्षा जास्त अधिकारी सेवक असतील तर त्यांची संख्या कमी करू शकतात.

(4) ते पंचायत राज संस्थांनी मंजूर केलेले अयोग्य व बेकायदेशीर ठराव स्थगित करू शकतात परंतु रद्द करू शकत नाहीत.

वरीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

Consider the following statements regarding powers of Divisional Commissioner about Panchayat Raj :

(1) He can call the meeting of concerned institutions.

(2) He has the authority to check and verify the programmes and immovable property of concerned institution

(3) If the strength of officers and staff is more than required' he has right to reduce it

(4) He can suspend the improper, illegal resolution passed by PR institutions, but can't cancel it

Which of the statements given above is incorrect ?

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

124. भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम, 1988 च्या कलम 31 द्वारा __________ कायद्याचे कलम 161 ते 165-अ (दोन्ही समाविष्ट) वगळण्यात आले.

(1) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 (2) भारतीय पुरावा कायदा, 1872

(3) भारतीय दंड विधान संहिता, 1860 (4) दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908

As per section 31 of Prevention of Corruption Act, 1988, the sections 161 to 165 -A (both inclusive) of __________ were omitted.

(1) Cr.P.C, 1973 (2) Indian Evidence Act, 1872

(3) Indian Penal Code, 1860 (4) Code of Civil Procedure, 1908

---

125. अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 नुसार खालीलपैकी कोण, सार्वजनिक दंड आकारू शकते ?

(1) केंद्र सरकार (2) राज्य सरकार

(3) स्थानिक स्वराज्य संस्था (4) पंचायत

Under S.C., S.T. (Prevention of Atrocities) Act, 1989, who amongst the following is empowered to impose collective fine ?

www.upscfever.com

(1) Central government (2) State government

(3) Local Self government (4) Panchayat

---

126. खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(a) 'पेड न्यूज' म्हणजे स्वयंसेवी संस्थांनी बातमी छापून येण्याकरिता दिलेले पैसे.

(b) 'पेड न्यूज' म्हणजे सरकारने स्वत:च्या धोरणांना प्रसिद्धी मिळावी म्हणून दिलेले पैसे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following statements are **true** ?

(a) 'Paid News', means money paid by a non-governmental organisation for a news getting published

(b) 'Paid News' is money paid by government to disseminate information about its policies

Answer Options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (a) and (b) (4) None

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

127. योग्य कथन/कथने ओळखा.

(a) भारतीय राज्यघटनेत कलम 141 ते 145 मध्ये महालेखा परिक्षकाच्या पदाची तरतूद आहे.

(b) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशाच्या दर्जाप्रमाणे महालेखा परिक्षक पदाचा दर्जा व मुदत असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) कथन (a) बरोबर, (b) चुकीचे

(2) कथन (a) चुकीचे, (b) बरोबर

(3) कथन (a) व (b) दोन्ही बरोबर

(4) कथन (a) व (b) दोन्ही चुकीचे

Select the correct sentence/sentences :

(a) Articles 141 to 145 of the Indian Constitution State about the Auditor General.

(b) Status and tenure of the Auditor General is similar to the justice of Supreme Court.

Answer Options :

(1) Sentence (a) is correct (b) is incorrect

(2) Sentence (a) is incorrect (b) is correct

(3) Both sentences (a) and (b) are correct

(4) Both sentences (a) and (b) are incorrect

www.upscfever.com

---

128. खालील विधाने वाचून योग्य त्या पर्यायाची निवड करा :

(I) 1919 च्या अधिनियमाद्वारे आठ प्रमुख प्रांतात द्विदल शासन पद्धती लागू करण्यात आली.

(II) 1919 च्या अधिनियमाद्वारे ओरिसा आणि सिंध या प्रांतांची निर्मिती करण्यात आली.

(III) 1919 च्या अधिनियमाद्वारे केंद्रीय आणि प्रांतीय विषयांचे सविस्तर वर्गीकरण करण्यात आले.

(IV) भारतात संघराज्य लागू करण्याच्या दृष्टीने 1919 चा अधिनियम निराशाजनक दृष्ट्या अपयशी ठरला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ विधान (I) बरोबर आहे. (2) विधान (II) चूक आहे.

(3) विधान (III) चूक आहे. (4) विधान (IV) चूक आहे.

Read the following statements and choose the correct option :

(I) The Act of 1919 introduced the system of dyarchy in eight major provinces.

(II) The Act of 1919 created the provinces of Orissa and Sind

(III) The Act of 1919 carried out detailed classification of subjects into central and provincial

(IV) The Act of 1919 was dismal failure in introducing federalism in India

Answer options :

(1) Only statement (I) is correct (2) Statement (II) is incorrect

(3) Statement (III) is incorrect (4) Statement (IV) is incorrect

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

129. 'राजकोषीय उत्तरदायीत्व आणि व्यवस्थापन अधिनियम, 2003' नुसार कोणती तीन विवरणे संसदेत सादर करावी लागतात ?

(a) एकीकृत वित्तीय विवरण
(b) स्थूल-आर्थिक आराखडा विवरण
(c) मध्यम अवधी राजकोषीय धोरण विवरण
(d) राजकोषीय धोरण व्यूहरचना विवरण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (a), (b) आणि (d)
(3) (b), (c) आणि (d) (4) (a), (c) आणि (d)

Which three statements have to be presented in the parliament as per the requirement of the 'Fiscal Responsibility and Management Act, 2003' ?

(a) The Consolidated Financial Statement
(b) The Macro - Economic Framework Statement
(c) The Medium Term Fiscal Policy Statement
(d) The Fiscal Policy Strategy Statement

Answer Option :

(1) (a), (b) and (c) (2) (a), (b) and (d)
(3) (b), (c) and (d) (4) (a), (c) and (d)

www.upscfever.com

130. खालील विधाने वाचून अचूक पर्याय निवडा :

(a) द्रव्यशास्तीची तरतूद करणारे विधेयक हे धन विधेयक असेलच असे नाही.
(b) एकत्रित निधीतून खर्चाविषयीचे विधेयक हे धन विधेयक असेलच असे नाही.
(c) संघाच्या लेखापरिक्षणाविषयीचे विधेयक हे धन विधेयक असेलच असे नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) पर्याय (a) आणि (b) अचूक आहेत मात्र (c) चुकीचा आहे.
(2) पर्याय (a) आणि (c) अचूक आहेत मात्र (b) चुकीचा आहे.
(3) सर्व पर्याय अचूक आहेत.
(4) सर्व पर्याय चुकीचे आहेत.

Read the following statements and select the correct option :

(a) A Bill that contains a taxation clause may not necessarily be a Money Bill.
(b) A Bill involving expenditure from the Consolidated Fund may not necessarily be a Money Bill
(c) A Bill involving audit of the account of the Union may not be a Money Bill

(1) Option (a) and (b) are correct but (c) is incorrect
(2) Option (a) and (c) are correct but (b) is incorrect
(3) All the options are correct
(4) All the options are incorrect

131. संसद सत्तासीन नसतांना राष्ट्रपतींनी काढलेल्या अध्यादेशा बाबत काय खरे नाही ?

(a) तो संसदेत ठेवला जाईल संसद सत्तासीन झाल्यावर सहा आठवडे संपण्यापूर्वी तो अमान्य करणारा ठराव पारित केल्या गेल्यास ठराव अंमलात येईल.

(b) सहा आठवड्यानंतर वरीलप्रमाणे न घडल्यास राष्ट्रपतींचा अध्यादेश कायम होईल.

(c) जर दोन्ही सभागृहे वेगवेगळ्या दिनांकांना अभिनिमंत्रित केली गेली तर 6 आठवड्याचा कालावधी त्यापैकी आधीच्या दिनांकापासून मोजण्यात येईल.

(d) जर दोन्ही सभागृह वेगवेगळ्या दिनांकांना अभिनिमंत्रित केली गेली तर 6 आठवड्याचा कालावधी त्यापैकी नंतरच्या दिनांकापासून मोजण्यात येईल.

पर्याय उत्तरे :

(a) व्यतिरिक्त :

(1) वरील (c) फक्त (2) वरील (d) फक्त (3) (b) आणि (c) (4) (b) आणि (d)

What is not true of the Ordinance issued by the President when the Parliament is not in session ?

(a) It shall be laid before the Parliament. If the Parliament disapproves of it within 6 weeks of the reassembly the disapproval comes into effect

(b) If the Parliament does not pass disapproval within 6 weeks the Ordinance comes into effect

www.upscfever.com

(c) If the two houses reassemble on different dates the period of 6 weeks is counted from earlier of the two.

(d) If the two houses reassemble on different dates the period of 6 weeks is counted from the later of the two.

Answer Options :

Besides (a) :

(1) Only (c) above (2) Only (d) above (3) (b) and (c) (4) (b) and (d)

---

132. महाराष्ट्रातील ग्राम पंचायतीच्या कर्मचाऱ्यांच्या वेतनावरील खर्च खालीलपैकी कोण करते ?

(1) पूर्णत: ग्राम पंचायत

(2) पूर्णत: राज्य सरकार

(3) राज्यशासन आणि ग्राम पंचायत समसमान

(4) जिल्हा परिषद आणि राज्यशासन समसमान

The salaries of the employees of Gram Panchayat in Maharashtra are borne by whom of the following ?

(1) Entirely by Gram Panchayat

(2) Entirely by State Government

(3) Shared equally by the State Government and Gram Panchayat

(4) Shared equally by the Zilla Parishad and State Government

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

133. भारतीय राज्यघटनेनुसार खालीलपैकी कोणते विधान अल्पसंख्याकाचे बाबतीत खरे नाही ?

(a) राज्य घटनेत फक्त धर्म अथवा भाषा यावर आधारित अल्पसंख्याक दर्ज्यास मान्यता आहे.

(b) भारतात रहाणाऱ्या नागरिकांनाच त्यांची वैशिष्टपुर्ण लिपी, भाषा व संस्कृती संवर्धनाचा अधिकार आहे.

(c) फक्त धार्मिक अल्पसंख्याकांनाच त्यांच्या शैक्षणिक संस्था स्थापण्याचा अधिकार आहे.

(d) कोणत्याही नागरिकाला राज्य निधीतून मदत प्राप्त होणाऱ्या कोणत्याही शैक्षणिक संस्थेत वर्ण, धर्म, जात किंवा भाषेच्या आधारावर प्रवेश नाकारता येणार नाही.

पर्याय उत्तरे :

(1) (c) (2) (a) (3) (a), (c) (4) (b), (d)

What is not true about the protection of interest of minorities under Indian Constitution ?

(a) Constitution explicitly recognizes minority status on the basis of a religion or a language.

(b) Only citizens residing in territory of India have the right to conserve their distinct script, language or culture

(c) Only religious minorities have the right to establish educational institutions of their choice in India

(d) No citizen can be denied admission to any educational institution receiving aid from the state funds on the ground of race, religion, caste, language.

www.upscfever.com

Answer Options :

(1) (c) (2) (a) (3) (a), (c) (4) (b), (d)

---

134. सर्व शिक्षा अभियानाच्या सुरवातीला, शिक्षणामध्ये अप्रगत असलेले गट खालील दोन निकषांनुसार ठरवले गेले :

(1) स्त्रियांमध्ये साक्षरता राष्ट्रीय सरासरीच्या वर असणे आणि साक्षरतेमधे लिंगाधारित फरक राष्ट्रीय सरासरीच्या खाली असणे.

(2) स्त्रियांमध्ये साक्षरता राष्ट्रीय सरासरीच्या खाली असणे आणि साक्षरतेमधे लिंगाधारित फरक राष्ट्रीय सरासरीच्या वर असणे.

(3) स्त्रियांमध्ये साक्षरता पुरुषांमधील साक्षरतेपेक्षा राज्यपातळीवर कमी असणे आणि गळतीचे प्रमाण फार असणे.

(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही.

The initial Educational Backward Blocks were drawn up in connection with the Sarva Shiksha Abhiyan on the basis of twin criteria :

(1) Female Literacy being above national average and Gender Gap in Literacy being below national average

(2) Female literacy being below national average, Gender Gap in Literacy being above national average

(3) Female literacy being below male literacy of the state and high drop-out levels ?

(4) None of the above

---

135. **विधान (A)** : भारताच्या राष्ट्रपतींची निवड अप्रत्यक्ष निवडणूक पद्धतीद्वारे होते.

कारण (B) : संसदीय शासन प्रकारात राज्यप्रमुख हा फक्त नाममात्र प्रमुख असतो.

पर्याय :

(1) (A) आणि (B) दोन्हीही बरोबर आहेत. (B) हे (A) 'चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे.

(2) (A) आणि (B) दोन्हीही बरोबर आहेत. पण (B) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण नाही.

(3) (A) बरोबर आहे पण (B) चूक आहे.

(4) (A) चूक आहे पण (B) बरोबर आहे.

Statement A : The President of India is indirectly elected.

Reason B : Under the parliamentary system of government the head of state is only a nominal head.

Options :

(1) Both (A) and (B) are true. (B) is the correct explanation of (A)

(2) Both (A) and (B) are true. But (B) is not the correct explanation of (A)

www.upscfever.com

(3) (A) is true But (B) is false

(4) (A) is false But (B) is true

---

136. ॲमिकस कुरी हे संबोधन कशासाठी वापरतात ?

(1) न्यायलयाचा मित्र वकील

(2) न्यायालयाचा संदेशवाहक

(3) न्यायालयाचा एक पगारी अधिकारी

(4) न्यायालयाचे ब्रिटीशकालीन नामाभिधान

What does the term Amicus Curiae mean ?

(1) Friend advocate of the Court

(2) Messenger of the Court

(3) A salaried officer of the Court

(4) The British time nomenclature of a court

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

137. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) महिलेसाठी राखीव असलेल्या जागेवर निवडून आलेल्या महिला सरपंचाविरुद्ध अविश्वास ठराव मंजूर होण्यासाठी 2/3 बहुमताची आवश्यकता असते.

(b) महिलांसाठी राखीव जागा फिरत्या पद्धतीने निश्चित केल्या जातात.

(c) सरपंच आपला राजीनामा पंचायत समितीच्या सभापतीकडे सादर करतो.

(d) उप सरपंच पद हे महिलांसाठी राखीव असते.

यापैकी कोणती विधाने चूक व कोणती **बरोबर** यांचा पर्याय निवडा :

(1) (a), (b) बरोबर तर (c), (d) चूक (2) (c), (d) बरोबर तर (a), (b) चूक

(3) (a), (c) बरोबर तर (b), (d) चूक (4) (b), (c) बरोबर तर (a), (d) चूक

Consider the following statements and choose the correct option given below :

(a) 2/3 majority is necessary to pass the no-confidence motion against a woman Sarpanch who is elected on the seat reserved for women.

(b) The reservation of seats for women is done on the basis of rotation

(c) Sarpanch submits his resignation to Sabhapati of Panchayat Samiti

(d) The post of Upsarpanch is also reserved for women

Answer Options :

(1) (a), (b) correct, (c), (d) incorrect (2) (c), (d) correct, (a), (b) incorrect

www.upscfever.com

(3) (a), (c) correct, (b), (d) incorrect (4) (b), (c) correct, (a), (d) incorrect

---

138. खालील विधानांचा विचार करा (**A** आणि **R**) :

विधान (A) : मुख्य निवडणुक आयुक्त राजकारणाच्या भोवऱ्यात ओढला जाऊ शकतो.

कारण (R) : एखाद्या मतदार संघात फेर मतदान घेण्याचा आदेश देण्याचा अधिकार त्याला आहे.

खालील पर्यायामधून उत्तराची निवड करा :

(1) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य असून (R) हे (A) चे बरोबर कारण आहे.

(2) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत परंतु (R) हे (A) चे बरोबर कारण नाही.

(3) (A) खरे आहे परंतु (R) खोटे आहे.

(4) (A) खोटे आहे परंतु (R) खरे आहे.

Consider the following statements (**A** and **R**) :

Assertion (A) : Chief Election Commissioner can be dragged into the vortex of politics

Reason (R) : He has power to order repolling in a constituency.

Select your answer from the following alternatives :

(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct reason for (A)

(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not correct reason for (A)

(3) (A) is true but (R) is false

(4) (A) is false but (R) is true

---

139. महाकाली नदी आणि संलग्नित प्रकल्प याबाबत खालील विधानांचा विचार करा.

(1) भारत व भूतान यांच्यामध्ये महाकाली करार स्वाक्षरीत झाला आहे.

(2) भारतामध्ये महाकाली नदी सारदा या नावाने ओळखली जाते.

(3) करारामध्ये पंचेश्वर बहुउद्देशिय प्रकल्प हा केंद्रस्थानी आहे.

(4) या प्रकल्पामध्ये पूर नियंत्रणाच्या अनुषांगिक फायद्यासह उर्जा व पाटबंधारे फायदे मुख्यत: आहेत.

वरीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** नाही ?

Consider the following statements about the Mahakali River and the Project associated with it :

(1) Mahakali Treaty is signed between India and Bhutan

(2) Mahakali River is known as Sarda in India

(3) Pancheswar Multipurpose Project is the centrepiece of the treaty

(4) The project will mainly have power and irrigation benefits besides incidental benefits of flood moderation

Which of the above is **not** correct ?

www.upscfever.com

---

140. दबावगटाचा हेतू हा असतो :

(a) आपल्या हितसंबंधाची पूर्ती करणे.
(b) शासन, प्रशासनावर दबाव टाकणे.
(c) निवडणूकीसाठी उमेदवार उभे करणे.
(d) राजकीय पक्षाच्या पाठीशी उभे राहणे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) केवळ (b) (2) (a) आणि (b) (3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (d)

What are the aims of Pressure Groups ?

(a) To fulfil their own vested interests

(b) To put Pressure on Government and Administration

(c) To field candidates in Elections

(d) To back Political Parties

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (b) only (2) (a) and (b) (3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

141. ग्राम पंचायतीमधील एका वार्डात 3 सभासद निवडावयाचे आहेत.
त्यापैकी :
1 जागा - महिलासाठी राखीव आहे
1 जागा - अनुसूचीत जातीसाठी राखीव आहे.
1 जागा - सर्व साधारण व खुल्या गटासाठी आहे.
5 उमेदवारांना खालील प्रमाणे मते मिळाली, कोणते तीन उमेदवार निवडून आले ?

	5 उमेदवार	मतदान
(a)	अनु. जाती – महिला	500
(b)	महिला	200
(c)	पुरुष – अनु. जाती	200
(d)	पुरुष	400
(e)	पुरुष	300

पर्याय उत्तरे :
(1) (a), (d), (e) (2) (a), (c), (d) (3) (a), (b), (d) (4) (a), (b), (e)

3 members are to be elected from a particular ward of Gram Panchayat.
Out of which __________.
1 - seat is reserved for women
1 - seat is reserved for scheduled castes
1 - seat is General Open
5 candidates secured votes in the following manner. Which three of them can be declared elected ?

www.upscfever.com

	5 Candidates	Voting
(a)	Woman - S.C.	500
(b)	Woman	200
(c)	Male - S.C.	200
(d)	Male	400
(e)	Male	300

Answer Options :
(1) (a), (d), (e) (2) (a), (c), (d) (3) (a), (b), (d) (4) (a), (b), (e)

142. निवडणूक आयोगाने पाच राज्यांच्या निवडणुकीत एक्झिट पोलस् वर बंदी जानेवारी 2012 मध्ये घातली. कोणत्या काळासाठी ही बंदी घातली गेली ?
(1) अर्ज दाखल करण्यापासून मतदानाच्या दिवसापर्यंत
(2) अर्ज अंतिम होण्याच्या तारखेपासून मतदानांच्या दिवसापर्यंत
(3) निवडणूकीच्या संपूर्ण कालावधीसाठी
(4) मतदानाच्या दिवसापासून मतमोजणी तारखेपर्यंत

Election Commission banned exit polls during the elections to five state assemblies in January 2012. For what period were they banned ?
(1) From filing application to polling date
(2) From the finalisation of application to polling date
(3) For the entire period of elections
(4) From polling date to the counting date

143. खालीलपैकी कोणती लॅटीन मॅग्झिम नैसर्गिक न्यायाचे तत्व (निर्णयापूर्वी ऐकून घेण्याच्या अधिकारासंबंधी) सांगते ?

(1) रेस ज्युडीकॅर्टा (2) नेमो कॉट नॅचरल
(3) ऑडी ऑल्टरम पारटेम (4) जस्टिस रेस सिट रिया

Which following Latin Maxim provides the principle of natural justice of right of hearing ?

(1) Res Judicarta (2) Nemo quat natural
(3) Audi Alteram Partem (4) Justice res sit rea

---

144. **सूची अ** व **सूची ब** मधील जोड्या जुळवा :

	सूची (अ)		**सूची (ब)**
(a)	भारतीय जनता पक्ष	(i)	इंडियन नॅशनल ट्रेड युनियन काँग्रेस
(b)	भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस	(ii)	ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेस
(c)	भारतीय साम्यवादी पक्ष	(iii)	भारतीय कामगार सेना
(d)	शिवसेना	(iv)	भारतीय मजदूर संघ

www.upscfever.com

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

Match **List (A)** with **List (B)** :

	List (A)		**List (B)**
(a)	Bhartiya Janata Party	(i)	Indian National Trade Union Congress
(b)	Indian National Congress	(ii)	All India Trade Union Congress
(c)	Communist Party of India	(iii)	Bharatiya Kamgar Sena
(d)	Shivsena	(iv)	Bharatiya Mazdoor Sangh

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

---

145. महाराष्ट्रातील जिल्हा परिषदांना असलेले विशेष कर अधिकार कोणते आहेत ?

(a) मुद्रांक शुल्क

(b) जमिन महसूलावरील कर/उपकर

(c) पाणी दरावरील कर/उपकर

(d) वन महसूल

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (d) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Which of the following are the special taxation powers of Zilla Parishads in Maharashtra ?

(a) Stamp Duty

(b) Cess on Land Revenue

(c) Cess on Water rates

(d) Forest Revenue

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (d)

www.upscfever.com

(3) (a), (b) and (d) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

146. ए.के. क्रायपाक विरुद्ध केन्द्र (AIR 1970 S.C 150) च्या खटल्यामध्ये खालीलपैकी कोणता मुद्दा होता ?

(1) आर्थिक पक्षपात (2) वैयक्तिक पक्षपात

(3) विषय पक्षपात (4) वरील सर्वच

Amongst the following which issue was involved in A.K. Kripak Vs. Union of India (AIR 1970 S.C 150) case :

(1) Pecuniary Bias (2) Personal Bias

(3) Subject Matter Bias (4) All the above

---

147. एखादी व्यक्ती जी अपराध करू शकते अशा व्यक्ती विरुद्ध विशेष न्यायालयाला अनु. जाती व जमाती अत्याचार प्रतिबंध कायद्याअंतर्गत ________ आदेश पारित करण्याचा अधिकार आहे.

(1) मनाई हुकूम (2) निलंबन (3) हद्दपारी (4) अटक

Special Court Under SC and ST (Prevention of Atrocities) Act has power to pass an order of ________ of a person likely to commit offence.

(1) Injunction (2) Suspension (3) Externment (4) Arrest

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

148. भारतीय पुरावा कायदा 1872 च्या कलम 123 नुसार प्रकाशित न झालेल्या शासकीय कार्यालयीन नोंदीसंबंधी पुरावा देणेबाबत परवानगी ही, अधिकाऱ्यास किंवा संबंधीत विभागप्रमुखास :

(1) त्यास योग्य वाटल्यास देईल अथवा स्थगित करेल
(2) परवानगी द्यावीच लागेल
(3) परवानगी देवू शकत नाही
(4) परवानगीची आवश्यकता नाही

While granting permission regarding evidence derived from unpublished official record U/sec. 123 of Indian Evidence Act 1872, the officer or head of the department concerned :

(1) Shall give or withhold such permission as he thinks fit
(2) Has to give permission
(3) Can not give permission
(4) Permission is not mandatory

---

149. खालीलपैकी कोणत्या न्यायालयीन निर्णयाद्वारे प्रास्ताविका ही घटनेचा भाग नाही असे प्रतिपादन करण्यात आले ?

(1) बेरूबरी खटला (2) गोलकनाथ खटला
(3) केसवानंद भारती खटला (4) बोम्मई विरूद्ध भारताचे संघराज्य

Which of the following judgements stated that Preamble was not a part of the Constitution ?

www.upscfever.com

(1) Berubaricase (2) Golaknath Case
(3) Kesavananda Bharati Case (4) Bommai Vs. Union of India

---

150. भारतीय संविधानाच्या प्रास्ताविकेतील 'सार्वभौम' या संकल्पनेतून खालीलपैकी कोणकोणता अर्थ ध्वनित होतो ?

(a) बाह्य हस्तक्षेपाविना भारत स्वत:शी निगडीत निर्णय घेऊ शकतो व रद्द करू शकतो.
(b) संघ आणि घटक राज्ये दोन्ही सार्वभौम आहेत.
(c) भारताचा संघ परकीय भूप्रदेश हस्तगत करू शकतो.
(d) भारताच्या संघाकडे राष्ट्रीय भूप्रदेशात फेरफार करण्याचे अधिकार आहेत.

पर्याय उत्तरे :

(1) (b), (c), (d) (2) (a), (b), (c) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

The term 'Sovereign' in the preamble of the Constitution of India subscribes to which of the following meanings ?

(a) India can make and unmake any decision with respect to itself without any interference from outside
(b) Union and states both are sovereign
(c) Union of India can acquire foreign territory
(d) Union of India has the power to cede parts of national territory

Answer Options :

(1) (b), (c), (d) (2) (a), (b), (c) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

-o O o-

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासीठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

www.upscfever.com

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL